

RIKSMEKLERENS MØTEBOK

i sak 2019-013 mellom

UNIO
på den ene side

og

KS
på den annen side

vedrørende mellomoppgjøret 2019 – Kommuneoppgjøret

Den 2., 22., og 23. mai 2019 ble det avholdt meklingsmøter i Christiania Qvartalet møtesenter, Grev Wedels Plass 7, Oslo, under ledelse av mekler Torkjel Nesheim og medmekler Tine Kari Nordengen.

Til stede for partene:

Unio:

Steffen Handal, Klemet Rønning-Aaby, Solveig Kopperstad Bratseth, Terje Skyvulstad, Hege Valås, Turid Buan Øfsti, Ingvild Aga, Erik Løvstad, Rasmus T. Gjestland, Osmund Gard Skjeggestad, Harald Jesnes, Johs. Bruvik, Hedda Kristine Mellingen, Kirsti Glad, Lene Ståhl, Rune Johnsrud, Svein Kvammen, Jannicke Røgler, Nils Erik Ness, Ina Smith-Meyer, Nina Hulthin og Eli Kristine Korsmo.

KS:

Tor Arne Gangsø, Hege Mygland, Bente Stenberg-Nilsen, Kjersti Myklebust, Karsten Langfeldt, Torfinn Thomassen, Alexander Henriksen, Hege Øhrn, Gunnar Owren, Øyvind Gjelstad, Rune Soleng og Liv Merete Wiker.

Det ble fremlagt:

1. Melding om plassoppsigelse fra Unio, mottatt 1. mai 2019.
2. Riksmeklerens forbud mot arbeidsstans, datert 2. mai 2019.
3. Unios begjæring om at meklingen avsluttes, datert 16. mai 2019.
4. Diverse dokumenter.

Meklingen fant sted i fellesmøter og særsmøter.

Under meklinga nådde partene – med meklernes mellomkomst – fram til en løsning i samsvar med meklernes forslag.

Svarfrist ble satt til 19. juni 2019 kl. 12.00.

Meklingen ble avsluttet kl. 21:30.

Torkjel Nesheim

Tine Kari Nordengen

MEKLERENS FORSLAG

I sakene 2019-013 og 2019-014 mellom

Unio (Sak 2019-013)

Akademikerne-kommune (Sak 2019-14)

på den ene side

og

KS

på den annen side

vedrørende mellomoppgjøret 2019.

Partene er enige om et meklingsresultat slik det fremgår av vedlegg 1 til denne protokoll.

I tillegg er partene enige om følgende:

I **Lønnsutvikling for undervisningspersonalet**

Partene ber Det tekniske beregnings- og statistikkutvalg for kommunesektoren (TBSK) om å gjennomgå tallmaterialet og gi en analyse av lønnsutviklingen for undervisningspersonalet samlet og for undervisningspersonalets stillingskoder sammenlignet med øvrige ansatte plassert i HTA kap. 3.4, kap. 4, kap. 4 gruppe 1, kap. 4 gruppe 2 og kap. 5.

I tillegg bes TBSK gjennomgå og gi en analyse av utviklingen av minstelønnsatsene.

Analysen av lønnsutviklingen baseres på PAIs tallgrunnlag fra og med 2004-oppgjøret. Tillegg avtalt under mellomoppgjøret i 2019 tas med i analysen. I analysen skal også virkningen av eventuelle strukturelle endringer vurderes.

Dersom det er uenighet i TBSK om tallmaterialet og analysen, forutsette partene at det benyttes uavhengig ekspertise.

Lønnsutvikling for lektorer vil også bli fordelt mellom kommuner og fylkeskommuner i tabellvedlegg.

Utvalget leverer sin rapport innen 1.11.2019.

Rapporten oppdateres med statistikk for 2019 så snart TBSKs 2020-rapport foreligger.

II Rekrutteringsutfordringer

Det er et stort antall personer som underviser i grunnskolen og videregående skole uten å ha godkjent faglig eller pedagogisk utdanning. Dette er en gruppe med ulik grad av formell kompetanse og ulikt grunnlag for å jobbe i skolen. Det er et behov for å innhente kunnskap om denne gruppens omfang, kompetanse og arbeidsforhold. Det er grunn til å tro at det er forskjeller i kvalifikasjonene til personalet i grunnskolen og i videregående skole og at det er geografiske forskjeller og ulike utfordringer i de enkelte kommunene og fylkeskommunene.

Det nedsettes et partssammensatt utvalg som innhenter kunnskap om og drøfter ulike problemstillinger knyttet til bruk av undervisningspersonale uten godkjent utdanning. Partene skal også vurdere ulike årsaker til bruk av undervisningspersonale uten godkjent utdanning, med det mål å foreslå ulike tariffiltak som kan bidra til å redusere bruken samt for å beholde og rekruttere undervisningspersonale.

Arbeidet ferdigstilles i innen 1. mars 2020.

III Punkt II til meklerens forslag vedr. lokale lønnsforhandlinger i 2020

I henhold til punktet skal virkningstidspunkt og eventuelle føringer avtales under forhandlingene i 2020. Partene i meklingen skal ta stilling til at undervisningspersonalet som et minimum skal sikres en pro rata andel av den lokale avsetningen basert på andelen av den lokale lønnsmassen.

Øvrige krav tas ikke til følge

MELLOMOPPGJØRET

1. MAI 2019

KS

VEDLEGG TIL MEKLERENS FORSLAG

23. mai 2019

MELLOMOPPGJØRET PR. 1.5.2019

I ØKONOMI 2019

A. HTA kapittel 4 – sentrale tillegg pr. 1.5.2019

Til ansatte med stilling i HTA kapittel 4 gis sentrale lønnstillegg pr. 1.5.2019 slik:

Stillingsgrupper		Sentrale lønnstillegg – pr. 1.5.2019						
		0 år	2 år	4 år	6 år	8 år	10 år	16 år
Gruppe 1	Stillinger uten særskilt krav til utdanning	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000	8 900
	Fagarbeiderstillinger/ tilsv. fagarbeiderstillinger	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000
	Stillinger med krav om fagbrev og 1-årig fagskoleutdanning	13 000	13 000	13 000	13 000	13 000	13 000	13 000
Gruppe 2	Lærer og Stillinger med krav om 3-årig U/H-utdanning	14 000	14 000	14 000	14 000	14 000	14 000	14 000
	Adjunkt og Stillinger med krav om 4-årig U/H-utdanning	15 000	15 000	15 000	15 500	15 500	16 500	17 000
	Adjunkt med tilleggsutdanning og Stillinger med krav om 5-årig U/H-utdanning	15 000	15 000	15 000	15 500	15 500	16 500	17 000
	Lektor og Stillinger med krav om mastergrad	16 000	16 000	16 000	16 500	16 500	18 000	19 500
	Lektor med tilleggsutdanning	17 000	17 000	17 000	17 500	17 500	19 000	20 000

Det vises til HTA vedlegg 1 for oversikt over stillingskoder og stillingsgrupper.

B. HTA kapittel 4 – særskilte lønnstiltak pr. 1.7.2019

Pr. 1.7.2019 heves garantilønna ut over det sentrale tillegget for arbeidstakere med 3- eller 4-årig universitets- og høyskoleutdanning i hhv. stillingsgruppene «Lærer og Stillinger med krav om 3-årig U/H-utdanning» og «Adjunkt og Stillinger med krav om 4-årig U/H-utdanning», samt for arbeidstakere med 10 og 16 års ansiennitet i stillingsgruppene «Fagarbeiderstillinger/tilsv. fagarbeiderstillinger» og «Stillinger med krav om fagbrev og 1-årig fagskoleutdanning».

Dette særskilte lønnstiltaket medfører at arbeidstakere som pr. 30.6.2019 har en grunnlønn som er lavere enn garantilønn pr. 1.7.2019, gis et ytterligere lønnstillegg opp til nivåene i tabellen nedenfor.

Stillingsgrupper	0 år	2 år	4 år	6 år	8 år	10 år	16 år
Fagarbeiderstillinger/tilsv. fagarbeiderstillinger						420 000	430 000
Stillinger med krav om fagbrev og 1-årig fagskoleutdanning						440 000	450 000
Lærer og Stillinger med krav om 3-årig U/H-utdanning	410 000	420 000	430 000	440 000	450 000	500 000	505 000
Adjunkt og Stillinger med krav om 4-årig U/H-utdanning	450 000	460 000	470 000	480 000	500 000	520 000	530 000

For uttømmende oversikt over stillingskoder omfattet av dette særskilte lønnstiltaket, se vedlegg 1.

C. HTA kapittel 4 – Garantilønn og lønnstillegg for ansiennitet – tabell pr. 1.7.2019

Stillingsgrupper		Garantilønn og lønnstillegg for ansiennitet – pr. 1.7.2019							
		Garanti-lønn 0 år	Utregnet	2 år	4 år	6 år	8 år	10 år	16 år
Gruppe 1	Stillinger uten særskilt krav til utdanning	301 500	Utregnet tillegg for ans.	5 500	2 800	3 000	8 100	46 300	37 900
			Utregnet laveste årslønn	307 000	309 800	312 800	320 900	367 200	405 100
	Fagarbeiderstillinger/ tilsv. fagarbeiderstillinger	350 800	Utregnet tillegg for ans.	6 400	3 500	4 200	11 400	43 700	10 000
			Utregnet laveste årslønn	357 200	360 700	364 900	376 300	420 000	430 000
	Stillinger med krav om fagbrev og 1-årig fagskoleutdanning	372 800	Utregnet tillegg for ans.	6 400	3 500	4 200	11 400	41 700	10 000
			Utregnet laveste årslønn	379 200	382 700	386 900	398 300	440 000	450 000
Gruppe 2	Lærer og Stillinger med krav om 3-årig U/H-utdanning	410 000	Utregnet tillegg for ans.	10 000	10 000	10 000	10 000	50 000	5 000
			Utregnet laveste årslønn	420 000	430 000	440 000	450 000	500 000	505 000
	Adjunkt og Stillinger med krav om 4-årig U/H-utdanning	450 000	Utregnet tillegg for ans.	10 000	10 000	10 000	20 000	20 000	10 000
			Utregnet laveste årslønn	460 000	470 000	480 000	500 000	520 000	530 000
	Adjunkt med tilleggsutdanning og Stillinger med krav om 5-årig U/H-utdanning	489 700	Utregnet tillegg for ans.	9 700	4 600	4 800	10 300	17 700	40 100
			Utregnet laveste årslønn	499 400	504 000	508 800	519 100	536 800	576 900
	Lektor og Stillinger med krav om mastergrad	514 600	Utregnet tillegg for ans.	9 800	5 700	5 500	5 200	28 900	53 600
			Utregnet laveste årslønn	524 400	530 100	535 600	540 800	569 700	623 300
	Lektor med tilleggsutdanning	531 700	Utregnet tillegg for ans.	10 400	5 700	5 500	8 000	26 800	62 900
			Utregnet laveste årslønn	542 100	547 800	553 300	561 300	588 100	651 000

Tabell pr. 1.5.2018 gjøres gjeldende t.o.m. 30.6.2019.

D. HTA kapittel 4 – Generelt tillegg til arbeidsledere, fagledere og ledere pr. 1.5.2019

Ansatte i stillingskodene 7003, 7453, 7451, 7951 og 7954 gis et lønnstillegg på 3,0 % av den enkeltes grunnlønn pr. 30.4.2019. Virkningsdato er 1.5.2019.

E. HTA kapittel 1 pkt. 12.5 – Avlønning av alderspensjonister pr. 1.5.2019

Med virkning fra 1.5.2019 heves timelønnen til kr 207,-

F. HTA kapittel 3 pkt. 3.5 – Avlønning hovedtillitsvalgt/fellestillitsvalgt pr. 1.5.2019

Med virkning fra 1.5.2019 heves minimumsavlønning av hovedtillitsvalgte med hel permisjon etter Hovedavtalen del B § 3-3 c) til kr. 443.500,-.

II LOKALE FORHANDLINGER I 2020

Av disponible midler (årslønnsvekstramme fratrukket overheng og forventet glidning) ved hovedtariffoppgjøret i 2020, avsettes om lag ⅓ til lokale forhandlinger etter HTA kapittel 4, pkt. 4.2.1. Virkningstidspunkt og eventuelle føringer avtales under forhandlingene i 2020.

Det vises til det partssammensatte utvalget som i tariffperioden skal gjennomgå HTA vedlegg 1. Det samme utvalget skal også gjennomgå og diskutere praktiseringen av HTA kapittel 3, pkt. 3.2 Lokal lønnspolitikk og pkt. 3.2.1 Lokale drøftinger, med henblikk på å forbedre prosessene knyttet til lokale lønnsforhandlinger og utvikling av lokal lønnspolitikk, og for bedre å ivareta hensikten med bestemmelsene.

III PARTSSAMMENSATT UTVALG – HTA KAP. 3, PKT. 3.7

Partene er enige om å utrede hvilke konsekvenser det vil få for utbetaling av tilleggs lønn, dersom punkt 3.7 fjernes eller endres. Utvalget skal særlig vurdere hvilken betydning dette vil kunne få for månedlige utbetalinger av variable tillegg, og vurdere hensiktsmessige måter å betale ut variable tillegg etter HTA kap. 1, pkt. 5.2 og 5.4 på.

Arbeidet slutføres innen 29. februar 2020.

IV OM OPPRETTELSE AV SENTRAL GENERELL SÆRAVTALE OM PENSJONSORDNINGER

Protokoll og vedlegg om opprettelse av sentral generell særavtale om pensjonsordninger ligger vedlagt.

VEDLEGG 1

Det særskilte lønnstiltaket pr. 1.7.2019 gjelder for følgende arbeidstakergrupper:

Arbeidstakere med 3- eller 4-årig universitets- og høyskoleutdanning i hhv. stillingsgruppene «Lærer og Stilling med krav om 3-årig U/H-utdanning» og «Adjunkt og Stilling med krav om 4-årig U/H-utdanning» i følgende stillingskoder:

Lærer og Stilling med krav om 3-årig U/H-utdanning:	Adjunkt og Stilling med krav om 4-årig U/H-utdanning:
6709 barnehagelærer	7962 adjunkt
6508 barnevernspedagog	7495 distriktsmusiker
7026 bibliotekar	6185 helsesøster
7495 distriktsmusiker	7592 klinisk barnevernspedagog
6517 ergoterapeut	7619 klinisk sosionom
7066 fysioterapeut	7714 klinisk spesialist i sykepleie
6559 konsulent	7713 klinisk vernepleier
7715 kostøkonom	6814 musikk- og kulturskolelærer
7961 lærer	7249 pedagogisk-psykologisk rådgiver
6675 miljøterapeut	7617 spesialfysioterapeut
6684 miljøveileder/-konsulent	7522 spesialpedagog
6814 musikk- og kulturskolelærer	7523 spesialsykepleier
7637 pedagogisk leder	7710 tverrfaglig spesialutdanning med høyskole
7249 pedagogisk-psykologisk rådgiver	
7531 saksbehandler	
7168 sosialkurator	
7534 sosionom	
7174 sykepleier	
7175 tannpleier	
6455 vernepleier	

Arbeidstakere med 10 og 16 års ansiennitet i stillingsgruppene «Fagarbeiderstilling/tilsv. fagarbeiderstilling» og «Stilling med krav om fagbrev og 1-årig fagskoleutdanning» i følgende stillingskoder:

Fagarbeiderstilling/tilsv. fagarb.stilling:	Stilling med krav om fagbrev og 1-årig fagskoleutd.:
7024 barnepleier	7718 fagarbeider med fagskoleutdanning
7237 brannkonstabel	7719 fagarbeider med fagskoleutdanning (med særaldersgrense)
7517 fagarbeider	
6986 fagarbeider (med særaldersgrense)	
7716 fagarbeider med spesialutdanning	
6910 fotterapeut	
7520 førstesekretær	
7199 helsesekretær	
7076 hjelpepleier/helsefagarbeider	
6559 konsulent	
7960 lærer uten godkjent utdanning	
6684 miljøveileder/-konsulent	
6863 sekretær	
7249 pedagogisk-psykologisk rådgiver	
7681 spesialhjelpepleier	
7100 tannhelsesekretær	

PROTOKOLL

Saks.nr. 19/00973-6

Dato: 23.5.2019

Sted: Riksmeklerens lokaler

Parter: KS og Unio

Sak: Om opprettelse av sentral generell særavtale om pensjonsordninger

Til stede:

KS:

Tor Arne Gangsø, Hege Mygland, Bente Stenberg-Nilsen, Kjersti Myklebust, Karsten Langfeldt, Torfinn Thomassen, Alexander Henriksen, Hege Øhrn, Gunnar Owren, Øyvind Gjelstad, Rune Soleng, Liv Merete Wiker

Unio:

Steffen Handal, Klemet Rønning-Aaby, Solveig Kopperstad Bratseth, Terje Skyvulstad, Hege Valås, Turid Buan Øfsti, Ingvild Aga, Erik Løvstad, Rasmus T. Gjestland, Osmund Gard Skjeggstad, Harald Jesnes, Johs. Bruvik, Hedda Kirstine Mellingen, Kirsti Glad, Lene Ståhl, Rune Johnsrud, Svein Kvammen, Jannicke Røglar, Nils Erik Ness, Ina Smith-Meyer, Nina Hulthin, Eli Kristine Korsmo

KS og forhandlingssammenslutningene er enige om at det skal forhandles om opprettelse av en ny sentral generell særavtale (SGS 2020) Pensjonsordninger, som skal gjelde fra 1.1.2020. Partene er enige om å gjennomføre forhandlinger umiddelbart etter at Stortinget har fattet lovvedtak på bakgrunn av Prop. 87 L (2018-2019).

Partene er enige om at ny SGS skal bygge på vedlegg 1 (arbeidsgruppens omforente løsning) og skal gjennom forhandlingene kun tilpasses de eventuelle endringer Stortinget gjør til Prop. 87 L. Partene er enige om at de eventuelle endringer i arbeidstakernes rettigheter som Stortinget gjør i forhold til Prop. 87 L skal tas tilsvarende inn som tariffrettigheter i den generelle særavtalen. Opprettelse av ny SGS medfører at hovedtariffavtalen kapittel 2 og vedlegg 4 og 5 bortfaller fra samme tidspunkt. I tillegg er partene enig om endringer i enkelte andre bestemmelser i HTA. Disse endringene i HTA fremkommer av vedlegg 2 og gjøres gjeldende fra 1. januar 2020.

- Avlønning av alderspensjonister på pensjonistvilkår reguleres pr 1.1.2020 og pr 1.1.2021 tilsvarende den regulering staten gjør for sine alderspensjonister på pensjonistvilkår. Lønnsregulering av alderspensjonister på pensjonistvilkår pr 1.5.2019 skjer i forbindelse med økonomien i mellomoppgjøret (207,-).
- Den systematiske plassering av AFP som gjøres i vedlegg 1 del II skal ikke legge noen føringer på den endelige innplassering av AFP i særavtalen om pensjonsordninger når

de nærmere reglene om AFP for årskullene 1963 og yngre er på plass jf pensjonsavtalen av 3. mars 2018.

- Barnetillegg, oppstart av pensjoner og opphør av pensjoner skal følge lovvedtaket etter Prop. 87 L.
- Rett til å fortsette i stilling ut over særaldersgrensen for arbeidstakere som ikke har opptjent fulle pensjonsrettigheter, må tilpasses systemet med påslagspensjon. Partene er enige om å regulere dette nærmere etter at forhandlinger om særaldersgrense mellom Staten, KS og organisasjonene er gjennomført til høsten og i forbindelse med implementering av disse. Det samme gjelder pensjonistlønn til særalderspensjonister med 60 års aldersgrense og som er født senere enn 1962.

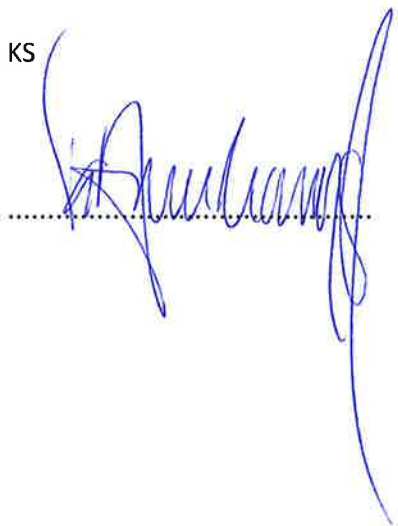
Dersom partene etter forhandlinger ikke blir enige om opprettelse av en ny særavtale om pensjonsordninger, er partene enige om at det er konfliktadgang på opprettelse av avtalen uavhengig av den fredsplikt som følger av hovedtariffavtalens gyldighetstid. For øvrig kommer hovedavtalens regler om interesseløst til anvendelse på tilsvarende måte som ved opprettelse av Hovedtariffavtalen, jf. hovedavtalen del A § 5.

Særavtalen gjøres gjeldende fra 1.1.2020-30.4.2020. Implementering av regler for særaldersgrense og andre aktuelle pensjonsspørsmål forhandles i forbindelse med hovedoppgjøret pr. 1.5.2020.

Etter opprettelse av særavtalen må denne sies opp skriftlig med minst tre måneders varsel før utløpstid. Dersom avtalen ikke er sagt opp av noen av partene innen fristens utløp, fornyes avtalen for ett år av gangen med samme gjensidige oppsigelsesfrist.

Når forhandlinger om revisjon av særavtalen har pågått i 14 dager, kan hver av partene kreve forhandlingene sluttført innen en uke, med mindre partene blir enige om noe annet. Ved en eventuell uenighet i forbindelse med reforhandling, bringes avtalen inn i hovedtariffoppgjøret pr 1.5.2020.

KS

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Knut Arne', written over a horizontal dotted line.

Unio

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Steff Arvola', written over a horizontal dotted line.

VEDLEGG 1 TIL PROTOKOLL

SGS 2020

Pensjonsordninger

Innhold

DEL I - TJENESTEPENSJON.....	5
KAPITTEL 1 – GJENNOMGÅENDE BESTEMMELSER.....	5
Innledende bestemmelser.....	5
§ 1-1 Definisjon.....	5
§ 1-2 Avtale om tilslutning.....	5
§ 1-3 Lovregulering.....	6
§ 1-4 Pensjonsytelser i krig.....	6
Hvem pensjonsordningene omfatter	6
§ 2-1 Ved inngåelse av avtaler.....	6
§ 2-2 Fast ansettelse.....	7
§ 2-3 Timelønnte, midlertidig ansatte, og arbeid ut over fast ansettelse mv.	7
§ 2-4 Risikodekning før innmelding.....	7
§ 2-5 Avtalte opptaksvilkår.....	7
§ 2-6 Uførepensjonister.....	7
§ 2-7 Endring/utmelding ved gjennomsnittsberegnete medlemskap.....	7
§ 2-8 Når forsikringsgivers ansvar begynner å løpe og forsikringstakers ansvar	7
§ 2-9 Forsikringsdekning og frivillig medlemskap under permisjon.....	8
§ 2-10 Fortsettelse av medlemskap	8
§ 2-11 Melding om rettigheter	8
Unntak fra medlemskap	9
§ 3-1 Medlemskap i folketrygden.....	9
§ 3-2 Avlønning av alderspensjonister	9
Pensjonsgrunnlaget	9
§ 4-1 Fastsettelse av pensjonsgrunnlag.....	9
§ 4-2 Faste tillegg.....	9
§ 4-3 Bonus (produktivitets-/effektivitetstiltak).....	10
§ 4-4 Øvre grenser for pensjonsgrunnlaget.....	10
§ 4-5 Samtidige stillinger	10
§ 4-6 Regulering av pensjonsgrunnlag.....	10
Medlemstid.....	10
§ 5-1 Tid som medregnes	10
§ 5-2 Medregning av medlemstid i annen ordning	11
§ 5-3 Fremtidig medlemstid	11

§ 5-4 Avrundingsregler	11
Aldersgrense	11
§ 6-1 Aldersgrense	11
§ 6-2 Overgang til stilling med annen aldersgrense	12
§ 6-3 Overgang til stilling med høyere aldersgrense	12
Forsikringsmessig dekning	12
§ 7-1 Forsikringsdekning for pensjonsforpliktelser	12
Opphør og flytting	12
§ 8-1 Opphør eller flytting av pensjonsavtale	12
§ 8-2 Drøftingsplikt	13
§ 8-3 Finansieringssystem	13
Utbetaling, tilbakekreving og krav om folketrygdutbetalinger	13
§ 9-1 Betalingsmottaker	13
§ 9-2 Opplysningsplikt	13
§ 9-3 Tilbakekreving	14
§ 9-4 Renter	14
§ 9-5 Foreldelse	14
§ 9-6 Krav etter folketrygdloven	14
Premie	15
§ 10-1 Ansvar for betaling av premie	15
§ 10-2 Premiebetaling	15
Tvisteløsning	16
§ 11-1 Tvist om forståelse av bestemmelsene	16
§ 11-2 Anke til Trygderetten	17
Pensjonskontoret	17
§ 12-1 Styret	17
§ 12-2 Sekretariatet	18
§ 12-3 Kontingent	18
§ 12-4 Informasjonsplikt for forsikringsgivere	18
KAPITTEL 2 – ALDERSPENSJON - BRUTTOPENSJON FOR MEDLEMMER FØDT 1962 ELLER TIDLIGERE	19
Alderspensjon - bruttopensjon	19
§ 13-1 Virkeområde	19
Alderspensjon	19
§ 14-1 Vilkår for alderspensjon, start og opphør	19

§ 14-2 Arbeidstakere med særaldersgrenser	20
§ 14-3 Pensjonsgrunnlag	20
§ 14-4 Gjennomsnittlig stillingsprosent.....	20
§ 14-5 Lønnsforhøyelse kort tid før pensjonsalder	20
§ 14-6 Nedgang i pensjonsgrunnlag	21
§ 14-7 Beregning av alderspensjon	21
§ 14-8 Samtidige arbeidsforhold	22
§ 14-9 Fradrag for sykepenger.....	22
§ 14-10 Ny innskuddspliktig stilling	22
Garantibestemmelser.....	22
§ 15-1 Garanti til medlemmer født 1958 eller tidligere	22
§ 15-2 Garanti til medlemmer født i 1959, 1960, 1961 eller 1962.....	23
Levealdersjustering.....	23
§ 16-1 Levealdersjustering av alderspensjon	23
§ 16-1 a Levealdersjustering av alderspensjon for årskullene 1954 til 1962	24
Regulering av alderspensjon.....	24
§ 17-1 Regulering av alderspensjon	24
Fratreden før aldersgrensen. Oppsatt alderspensjon.	25
§ 18-1 Vilkår for oppsatt alderspensjon	25
§ 18-2 Utbetaling av oppsatt alderspensjon	25
§ 18-3 Beregning av oppsatt alderspensjon	25
§ 18-4 Bortfall av rett til oppsatt alderspensjon	26
KAPITTEL 3 – ALDERSPENSJON - PÅSLAGSPENSJON MV. TIL MEDLEMMER FØDT 1963 ELLER SENERE.....	26
Alderspensjon – påslagspensjon, betinget tjenestepensjon, 2011-tillegg og overgangstillegg....	26
§ 19-1 Virkeområde	26
Alderspensjon - påslagspensjon	26
§ 20-1 Opptjening av påslagspensjon - påslagsbeholdning.....	26
§ 20-2 Uttak av alderspensjon.....	27
§ 20-3 Levealdersjustering.....	27
§ 20-4 Ny opptjening	27
2011-tillegg	28
§ 21-1 Tillegg for opptjening før 2011.....	28
Betinget tjenestepensjon	28
§ 22-1 Betinget tjenestepensjon - opptjening.....	28

§ 22-2 Betinget tjenestepensjon - uttak.....	29
Regulering av påslagspensjon, betinget tjenestepensjon og 2011-tillegg	29
§ 23-1 Regulering av påslagspensjon, betinget tjenestepensjon og 2011-tillegg	29
Oppsatt pensjon	29
§ 24-1 Oppsatt pensjon for medlemstid etter 2019.....	29
§ 24-2 Oppsatt pensjon for medlemstid før 2020	30
Overgangstillegg	30
§ 25-1 Overgangstillegg	30
Opphør av pensjon	31
§ 26-1 Opphør av pensjon	31
KAPITTEL 4 – UFØRE OG ETTERLATTEPENSJONER	31
Midlertidig uførepensjon og uførepensjon	31
§ 27-1 Vilkår for midlertidig uførepensjon og uførepensjon.....	31
§ 27-2 Beregning av midlertidig uførepensjon og uførepensjon.....	32
§ 27-3 Barnetillegg.....	33
§ 27-4 Avkortning av midlertidig uførepensjon og uførepensjon ved arbeidsinntekt	33
§ 27-5 Krav om uførepensjon	34
§ 27-6 Utbetaling av midlertidig uførepensjon og uførepensjon.....	34
§ 27-7 Revurdering	35
§ 27-8 Tilsvarende anvendelse av forskrifter	35
Ektefellepensjon (enkepensjon eller enkemannspensjon)	35
§ 28-1 Vilkår for ektefellepensjon	35
§ 28-2 Beregning av ektefellepensjon	35
§ 28-3 Reduksjon ved inntekt og annen pensjon	36
§ 28-4 Opphør ved gjengifte.....	37
§ 28-5 Ektefellepensjon etter flere.....	37
§ 28-6 Fraskilt ektefelle	37
§ 28-7 Registrert partner	37
Barnepensjon.....	38
§ 29-1 Vilkår for barnpensjon	38
§ 29-2 Beregning av barnpensjon.....	38
Regulering av midlertidig uføre-, uføre-, ektefelle- og barnpensjon	38
§ 30-1 Regulering av midlertidig uføre-, uføre-, ektefelle- og barnpensjon	38
Fratreden før aldersgrensen. Oppsatt uføre-, ektefelle- og barnpensjon.....	39

§ 31-1 Vilkår for oppsatt uføre-, ektefelle- og barnepensjon.....	39
§ 31-2 Utbetaling av oppsatt uføre-, ektefelle- og barnepensjon.....	39
§ 31-3 Beregning av oppsatt uføre-, ektefelle- og barnepensjon	39
§ 31-4 Bortfall av rett til oppsatt uføre-, ektefelle- og barnepensjon.....	40
DEL II – AVTALEFESTET PENSJON.....	40
KAPITTEL 1 – AVTALEFESTET PENSJON FOR ÅRSKULL 1962 OG ELDRE.....	40
§ 1 Innledende bestemmelser	40
§ 2 Pensjonsalder.....	40
§ 3 Vilkår	40
§ 4 Opptjeningskrav.....	41
§ 5 Pensjonens sammensetning	42
§ 6 Regulering av pensjonen.....	42
§ 7 AFP og arbeidsinntekt.....	42
§ 8 Virkningstidspunkt mv.	42
§ 9 Anke	43
§ 10 Styre	43
§ 11 Administrasjon.....	43
KAPITTEL 2 - AVTALEFESTET PENSJON FOR ÅRSKULL 1963 OG YNGRE	43

DEL I - TJENESTEPENSJON

KAPITTEL 1 – GJENNOMGÅENDE BESTEMMELSER

Innledende bestemmelser

§ 1-1 Definisjon

Med tjenestepensjonsordning, i det følgende benevnt TPO, menes den pensjon en arbeidstaker har rett til i samsvar med denne tariffavtale. I denne ordningen fastsettes pensjonene i hovedsak som etter lov om Statens pensjonskasse. Henvisninger til lov og forskrifter innebærer de til enhver tid gjeldende.

Det vises til forbehold i meklingsmannens forslag (2010), pkt. IV litra a)

§ 1-2 Avtale om tilslutning

Kommuner, fylkeskommuner, samt foretak, selvstendige virksomheter, institusjoner eller organisasjoner som er bundet av eller følger tariffavtale, skal inngå avtale med forsikringsgiver om medlemskap og om tilslutning til TPO, med mindre arbeidsgiver har egen pensjonskasse.

Avtaleforholdet reguleres av avtalen/- forsikringsbeviset, forsikringsvilkårene og disse tariffbestemmelser.

Kommunale/fylkeskommunale folkevalgte kan etter egen avtale med visse tilpasninger også omfattes av TPO.

Arbeidsgiver er ansvarlig for at arbeidstakere som oppfyller vilkårene blir innmeldt i pensjonsordningen.

§ 1-3 Lovregulering

For pensjonsordningen gjelder Lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser av 06.07.1957 - i det følgende kalt samordningsloven - og forskrifter gitt med hjemmel i loven. Dette innebærer at de pensjoner som er fastsatt i disse tariffbestemmelser, bl.a. skal samordnes med annen tjenestepensjon og pensjon fra folketrygden.

Videre gjelder lov av 10.6.2005 nr. 44 om forsikringselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsvirksomhetsloven), forskrifter om pensjonsordninger for kommunalt og fylkeskommunalt ansatte av 22.4.1997 og forskrifter om pensjonsordninger for folkevalgte i kommune eller fylkeskommune av 22.4.1997.

§ 1-4 Pensjonsytelser i krig

Hvis Norge kommer i krig, kan Kongen bestemme at ytelsene fra forsikringsgiver kun skal utbetales delvis. Kongen kan også vedta andre begrensninger i de rettigheter som følger av disse tariffbestemmelser dersom de tap forsikringsgiver har hatt på grunn av krigen gjør dette nødvendig.

Hvem pensjonsordningene omfatter

§ 2-1 Ved inngåelse av avtaler

Alle arbeidsgivere skal ha pensjonsordning for sine tilsatte, som tilfredsstiller følgende krav:

Pensjonsordningen skal omfatte alle tilsatte (faste og midlertidige).

Pensjonsordningen skal garantere medlemmene alderspensjon etter disse tariffbestemmelser. Pensjonsordningen skal også gi rett til uføre-, ektefelle- og barnepensjon.

Ved inngåelsen av avtalen (jf. § 1-2) opptas som medlem i TPO de arbeidstakere som fyller vilkårene som er fastsatt i §§ 2-2 og 2-3, eventuelt i avtalen (jf. § 2-5).

Forsikringsgiver skal utstede forsikringsbevis til alle som blir medlemmer av TPO.

Den oppsatte pensjon arbeidstaker har rett på etter §§ 18-1, 24-1 og 31-1 omfatter uføre-, alders-, ektefelle- og barnepensjon.

§ 2-2 Fast ansettelse

Fast ansatte arbeidstakere meldes inn i pensjonsordningene den dagen de begynner i den faste stillingen.

Arbeidstakere som arbeider ekstratimer ut over fast ansettelse, skal meldes inn etter reglene i § 2-3.

Samlet stillingsprosent kan likevel ikke overstige 100 prosent.

§ 2-3 Timelønnte, midlertidig ansatte, og arbeid ut over fast ansettelse mv.

Disse arbeidstakere skal etterinnmeldes ved kvartalets utløp. Arbeidstakeren skal da meldes inn på grunnlag av en gjennomsnittlig stillingsprosent for hele kvartalet. Det tas likevel ikke hensyn til stillingsprosent som overstiger 100 prosent. Overtidsarbeid skal ikke medregnes.

§ 2-4 Risikodekning før innmelding

Midlertidig ansatte er risikodekket fram til utløpet av det kvartalet arbeidsforholdet påbegynnes. Risikodekningen innebærer at den ansatte ved uførhet, eventuelt de etterlatte ved dødsfall, vil ha rett til pensjon som om vedkommende var innmeldt fra ansettelsestidspunktet med den avtalte stillingsprosent.

§ 2-5 Avtalte opptaksvilkår

Dersom det ikke er i strid med tariffavtale, kan det i tilslutningsavtale etter § 1-2 fastsettes opptaksvilkår som avviker fra vilkårene i §§ 2-2 og 2-3.

§ 2-6 Uførepensjonister

Ansatte som får rett til midlertidig uførepensjon eller uførepensjon etter kapittel 4 er medlemmer i pensjonsordningen så lenge de mottar slike ytelser.

§ 2-7 Endring/utmelding ved gjennomsnittsberegnete medlemskap

Dersom et medlem i løpet av et kvartal ikke har oppfylt minstekravet for medlemskap etter § 2-3, skal utmelding skje med tilbakevirkende kraft fra utløpet av forrige kvartal. Tilsvarende gjelder ved endring av stillingsprosent. Se § 2-11, annet ledd om risikodekning før utmelding

§ 2-8 Når forsikringsgivers ansvar begynner å løpe og forsikringstakers ansvar

Forsikringsgivers ansvar overfor den enkelte arbeidstaker begynner tidligst å løpe fra det tidspunkt arbeidsgiver innmelder vedkommende i pensjonsordningen, dersom ikke annet følger av § 2-4.

Forsikringstaker er ansvarlig for at arbeidstakere som fyller vilkårene for medlemskap blir innmeldt. Forsikringstaker skal etter nærmere fastsatt rutine gi forsikringsgiver melding om de arbeidstakere som skal tas opp i pensjonsordningen.

§ 2-9 Forsikringsdekning og frivillig medlemskap under permisjon

Ved avtalt permisjon i inntil 2 år, uten eller med delvis lønn, er vedkommende dekket i tilfelle død eller uførhet som om de ikke hadde permisjon. Det betales ikke premie for denne risikodekningen. Dersom vedkommende blir medlem av annen pensjonsordning i permisjonstiden, gjelder risikodekningen likevel ikke.

Et medlem har rett til å betale premie til TPO i inntil 2 år under permisjon uten lønn eller med delvis lønn for å få tiden medregnet som pensjongivende ved beregning av alderspensjon og eventuell etterlattepensjon eller uførepensjon som kommer til utbetaling først etter at permisjonstiden er utløpt. Inntreer uførheten under permisjonen, skal medlemstiden medregnes, selv om uførepensjonen først kommer til utbetaling etter permisjonstidens utløp.

Den som ønsker å betale frivillig premie, må melde dette til forsikringsgiver innen 2 måneder fra den dag vedkommende ble meldt ut av pensjonsordningen. Mottar medlemmet melding om utmeldingen senere enn 1 måned etter fratredelsen, har medlemmet 1 måneds frist, regnet fra den dag medlemmet mottok meldingen, til å gi melding om vedkommende ønsker å fortsette premiebetalingen.

I fristtiden er medlemmet sikret de samme pensjonsytelser som gjaldt før fratredelsen. Når særlige grunner gjør det rimelig, kan forsikringsgiver tillate slik premiebetaling selv om melding ikke er kommet inn før fristens utløp.

Forsikringsgiver kan tillate premiebetaling for lengre tid enn 2 år når særlige grunner taler for det.

Når den egne premiebetaling etter dette punkt opphører uten at medlemskapet i TPO fortsetter gjennom arbeidsgiver, gjelder bestemmelsene i §§ 18-1, 24-1 og 31-1.

Premien for frivillig medlemskap fastsettes i samsvar med den ordinære premie i ordningen.

Et medlem som ved permisjon uten lønn eller med delvis lønn betaler frivillig premie, skal innbetale slik premie direkte til forsikringsgiver innen de frister som fastsettes.

Etter forfall kan det kreves renter etter lov om forsinkelsesrente.

§ 2-10 Fortsettelse av medlemskap

Se forsikringsavtaleloven § 19-7.

§ 2-11 Melding om rettigheter

Når forsikringsgiver får melding om at et medlem slutter i tjenesten, skal forsikringsgiver sende det melding om pensjonsrettighetene, herunder retten til å fortsette premiebetalingen. Ved uførhet eller død som inntreer innen 14 dager etter at slik melding er sendt, er medlemmet eventuelt de etterlatte sikret pensjon som om utmeldingen ikke var skjedd. Selv om ikke melding sendes, opphører likevel forsikringsgiver ansvar 2 måneder etter at medlemmet sluttet i tjenesten. Retten til å fortsette premiebetalingen opphører 6 måneder etter at forsikringsgivers ansvar har falt bort.

Medlemmet, eventuelt de etterlatte, er sikret pensjon etter den til enhver tid registrerte stillingsprosent og pensjonsgrunnlag, selv om utmelding eller andre endringer skal skje med tilbakevirkende kraft, jf. § 2-7.

Unntak fra medlemskap

§ 3-1 Medlemskap i folketrygden

Arbeidstakere som ikke er medlem av den norske folketrygden skal ikke være medlem av pensjonsordningen.

§ 3-2 Avlønning av alderspensjonister

Alderspensjonister født 1962 eller tidligere kan engasjeres på pensjonistvilkår herunder AFP-pensjonister som mottar AFP etter pensjonsordningens ordinære regler jf. Avtalefestet pensjon kapittel 1 § 5, tredje ledd. Ordningen gjelder ikke AFP-pensjonister, jf. Avtalefestet pensjon kapittel 1, § 5 første og annet ledd (folketrygdberegnet AFP).

Timelønn er kr. 201,- pr. faktisk arbeidet time. Utover dette utbetales lørdags- og søndagstillegg, helge- og høytidstillegg og kvelds- og nattillegg slik det framgår av kapittel 1, § 5 i Hovedtariffavtalen.

Personer som er engasjert etter denne bestemmelsen beholder pensjonen uforandret og skal ikke meldes inn i pensjonsordningen (TPO).

Pensjonsgrunnlaget

§ 4-1 Fastsettelse av pensjonsgrunnlag

Pensjonsgrunnlaget fastsettes i hovedsak på samme måte som i lov om Statens pensjonskasse, ut fra fast lønn og pensjonsgivende tillegg i det arbeidsforhold som gir rett til medlemskap.

Inntekt må være godtgjøring for arbeidsytelse for å kunne medregnes i pensjonsgrunnlaget.

All godtgjøring i tillegg til vanlig lønns plassering kan kun gjøres pensjonsgivende når den er godtgjort gjennom tilleggslønn som årsbeløp etter HTA kap. 3, pkt. 3.7, og blir utbetalt på samme måte som regulativlønnen.

Godtgjøringer som pr. 30.4.2002 regnes med i pensjonsgrunnlaget, skal likevel fortsatt være pensjonsgivende.

Blir den ansattes lønn omregnet for å svare til folketrygdens ytelser, skal pensjonsgrunnlaget likevel ikke endres.

§ 4-2 Faste tillegg

Faste tillegg utover regulativlønn tas med som pensjonsgivende etter regler som fastsettes i tariffavtale mellom KS og arbeidstakernes organisasjoner.

§ 4-3 Bonus (produktivitets-/effektivitetstiltak)

Bonus er ikke pensjonsgivende i tjenstepensjonsordningen, jf. HTA kapittel 3 pkt. 3.6.

§ 4-4 Øvre grenser for pensjonsgrunnlaget

Pensjonsgrunnlaget begrenses slik at den del av lønnen inklusive tillegg som overstiger 12 ganger folketrygdens grunnbeløp (12 G) likevel ikke medregnes. Pensjon på grunnlag av fratreden før 1.5.2000 skal likevel beregnes av et pensjonsgrunnlag hvor bare 1/3 av lønn mellom 8 og 12 G er medregnet.

Pensjonsgrunnlaget for beregning av betinget tjenstepensjon etter § 22-1 begrenses til 7,1 ganger grunnbeløpet.

§ 4-5 Samtidige stillinger

Dersom et medlem har hatt flere stillinger samtidig, skal stillingene ses under ett ved pensjonsberegningen.

Dette gjelder ikke pensjon etter kapittel 3, med unntak av pensjon etter § 24-2.

§ 4-6 Regulering av pensjonsgrunnlag

I alle de tilfeller hvor det på et senere tidspunkt skal foretas gjennomsnittsberegninger eller andre sammenligninger av grunnlag, skal grunnlagene reguleres med lønnsveksten, jf. §§ 17-1, 23-1 og 30-1. Normeringer og justeringer før medlemmets endelige pensjonering, men etter at lønnen opphørte, får ikke betydning for pensjonsgrunnlaget.

Medlemstid

§ 5-1 Tid som medregnes

Når medlemstid inngår i beregningen av pensjon, skal den tiden arbeidstakeren har vært medlem av pensjonsordningen legges til grunn.

Som medlemstid ved beregning av pensjon regnes den tid det er betalt medlemsinnskudd for.

Som medlemstid regnes også den tid medlemmet har oppebåret midlertidig uførepensjon eller uførepensjon, likevel slik at pensjonsgrunnlaget fastsettes i forhold til uføregraden i nevnte tidsrom. Dette kan fravikes ved tilståelsen av midlertidig uførepensjon eller uførepensjon.

Ved etterinnmelding eller endringer i medlemskapet tilbake i tid, er det en betingelse for medregning av medlemstiden at arbeidsgiver betaler en forsikringsteknisk beregnet engangspremie.

§ 5-2 Medregning av medlemstid i annen ordning

Pensjonsrettighetene skal være omfattet av overføringsavtale mellom lovfestede tjenstepensjonsordninger, offentlige pensjonskasser og livselskap som forvalter offentlige tjenstepensjonsordninger.

For dem som er omfattet av avtalen, medregnes medlemstiden i de pensjonsordninger det er inngått avtale med. Hele pensjonen utbetales fra den pensjonsordning vedkommende sist var medlem av.

Avtalen regulerer også hvordan pensjonen skal fastsettes hvis arbeidstakeren helt eller delvis har samtidig opptjening i flere pensjonsordninger.

Det kan også avtales regler for medlemskap i de tilfeller hvor arbeidstaker samtidig har flere stillinger hos samme arbeidsgiver som hører inn under flere pensjonsordninger. Det kan da bestemmes at arbeidstaker skal innmeldes på grunnlag av sitt samlede arbeidsforhold i en av ordningene.

§ 5-3 Fremtidig medlemstid

Ved beregning av midlertidig uføre-/uføre-, ektefelle- og barnepensjon medregnes fremtidig medlemstid etter bestemmelsene i hhv. kapittel 4 §§ 27-2, 28-2 og 29-2.

§ 5-4 Avrundingsregler

Ved beregning av pensjon etter kapittel 2 og 4 avrundes samlet medlemstid slik at brøkdel av et år mindre enn en halv ikke regnes med. En større brøkdel regnes som et helt år.

Medlemstid benyttet i kapittel 3 fastsettes i antall år, avrundet til én desimal.

Aldersgrense

§ 6-1 Aldersgrense

Fastsettelse av aldersgrenser og regler om rett til å ta ut alderspensjon før nådd aldersgrense skal følge de samme prinsipper som gjelder i Statens pensjonskasse. Pensjonskontorets styre foretar nødvendige tilpasninger til kommunal sektor, jf. § 12-1.

Dagens særaldersgrenser opprettholdes uendret, jf. første ledd.

Aldersgrensen er 70 år, eller den aldersgrense som til enhver tid gjelder i staten for tilsvarende stilling dersom særaldersgrensen i staten er 65 år eller lavere. I tvilstilfelle, eller hvis det ikke er tilsvarende stilling i staten, kan tariffpartene fastsette aldersgrense for stillingen.

For arbeidstakere som har forskjellige funksjoner eller stillinger hos samme arbeidsgiver er det hovedfunksjonen som avgjør hvilken aldersgrense vedkommende skal ha.

§ 6-2 Overgang til stilling med annen aldersgrense

Ved overgang til stilling med annen aldersgrense legges den nye aldersgrensen til grunn etter 1 års tjeneste i den nye stillingen. Se likevel § 6-3.

§ 6-3 Overgang til stilling med høyere aldersgrense

Medlem som i løpet av de siste 10 år før pensjonering har gått over fra stilling med lavere aldersgrense til stilling med høyere aldersgrense, har rett til alderspensjon når følgende vilkår er oppfylt:

- a) Medlemmet ville hatt rett til alderspensjon etter den tidligere aldersgrense.
- b) Medlemmet har innehatt stilling med lavere aldersgrense i minst 15 år.
- c) Den tidligere stillingens lavere aldersgrense er begrunnet med at tjenesten medfører uvanlig fysisk eller psykisk belastning på arbeidstakerne, slik at de normalt ikke makter å skjøtte arbeidet forsvarlig til fylte 70 år, jf. lov om aldersgrenser § 2 bokstav a.

Forsikringsmessig dekning

§ 7-1 Forsikringsdekning for pensjonsforpliktelser

Pensjonsrettigheter, herunder lineært beregnede og regulerte oppsatte pensjonsrettigheter, skal for alle ytelsers vedkommende være forsikringsmessig dekket i forsikringsselskap eller en pensjonskasse.

Dersom KS' medlemmer ikke har, eller kan ha full forsikringsdekning for pensjonsforpliktelsene, står kommunen/fylkeskommunen/bedriften ansvarlig for eventuelle differanseytelser som selvassurandør.

Opphør og flytting

§ 8-1 Opphør eller flytting av pensjonsavtale

a. Oppsigelsesfrist

Den enkelte forsikringstaker kan si opp avtalen om tilslutning til fellesordningen med tre måneders frist til opphør ved kalenderårets slutt. Endelig vedtak om flytting skal skje senest innen 1.12.

b. Flytting av pensjonsavtale

Når oppsigelse skjer i forbindelse med flytting av forsikringsavtalen til annen pensjonsinnretning gjelder forsikringsvirksomhetslovens kapittel 6.

c. Etterberegnet premie

Forsikringstaker skal betale eventuell etterberegnet premie for den tid medlemskapet har vart.

d. Midler som overføres - fortsatte rettigheter hos forsikringsgiver

I den grad de rettigheter som er sikret hos forsikringsgiver ikke tilfredstiller det krav som følger av overføringsavtalen, jf. § 5-2, kan forsikringsgiver kreve at forsikringstaker betaler den tilleggspremie

som er nødvendig for å dekke det manglende beløp. Derved er pensjonsrettighetene hos forsikringsgiver brakt opp til de beløp som følger av tariffbestemmelsene, før fortsatt regulering.

§ 8-2 Drøftingsplikt

Ved skifte av selskap/pensjonskasse skal dette drøftes med de tillitsvalgte.

Drøftingsplikten inntreer tidligst mulig og senest før oppsigelse er vedtatt og levert dagens leverandør av tjenstepensjonsforsikring.

Uttalelse fra tillitsvalgte som representerer de aktive arbeidstakere som er omfattet av pensjonsordningen, skal følge saken fram til endelig avgjørelse i kommunestyret/fylkestinget/styret.

§ 8-3 Finansieringssystem

Tjenstepensjonsordningen skal være basert på et finansieringssystem som er kjønnsnøytralt og som ikke virker utstøtende på eldre arbeidstakere. Under henvisning til dette skal premien minst beregnes på grunnlag av et kollektiv som hos den enkelte leverandør utgjøres av samtlige kommunekunder og bedriftskunder eller av fylkeskommunekunder.

En arbeidsgiver kan, uavhengig av foranstående, opprette egen pensjonskasse.

Utbetaling, tilbakekreving og krav om folketrygdytelser

§ 9-1 Betalingsmottaker

Utbetaling av pensjon skjer til den pensjonsberettigede. Barnepensjon til umyndige barn utbetales til barnets mor eller far eller til eventuell annen verge. Restpensjon utbetales til ektefellen. Etterlater pensjonisten seg ikke ektefelle, skjer utbetalingen til boet. Likestilt med ektefelle er registrert partner.

Utbetaling skal skje ved overføring til en bankkonto her i landet dersom mottakeren har eller oppretter en slik konto. Dersom mottakeren ikke har slik konto kan forsikringsgiver bestemme at merkostnadene ved annen betalingsmåte avregnes i utbetalingen.

§ 9-2 Opplysningsplikt

Ethvert medlem og enhver som hever eller krever pensjon, er forpliktet til å gi forsikringsgiver de opplysninger, legitimasjoner og attester som er tilgjengelig for vedkommende og som forsikringsgiver trenger for å kunne ta stilling til pensjonskravet og utbetale pensjonen. Vedkommende må gi riktige og fullstendige svar på forsikringsgivers spørsmål.

Dersom det ved framsetting av pensjonskrav gis uriktige eller ufullstendige opplysninger som vedkommende vet eller må forstå kan medføre at det blir utbetalt pensjon som vedkommende ikke har krav på, kan pensjonen reduseres eller falle bort etter bestemmelsene i forsikringsavtaleloven § 18-1.

§ 9-3 Tilbakekreving

Dersom pensjonisten har mottatt pensjon i strid med redelighet og god tro, kan beløpet kreves tilbakebetalt.

Feil utbetalt pensjon kan også ellers kreves tilbakebetalt dersom pensjonisten, eller noen som har handlet på vegne av ham, uaktsomt har gitt feilaktige eller mangelfulle opplysninger. Det samme gjelder dersom utbetalingen skyldes en feil fra pensjonsordningens side og pensjonisten burde ha forstått dette.

I andre tilfeller enn nevnt i foregående ledd kan for mye utbetalt pensjon kreves tilbake, dersom særlige grunner gjør det rimelig. Ved vurderingen av om det foreligger særlige grunner, skal det blant annet legges vekt på hvor lang tid det er gått siden den feilaktige utbetalingen fant sted, og om vedkommende har innrettet seg i tillit til utbetalingen. Krav om tilbakebetaling etter dette ledd er begrenset til det beløp som er i behold når vedkommende blir kjent med at utbetalingen var feilaktig.

Det feilutbetalte kan trekkes i fremtidige ytelser fra TPO.

§ 9-4 Renter

Den pensjonsberettigede kan kreve renter fra to måneder etter at melding om forsikringstilfellet ble sendt forsikringsgiver, men tidligst fra de enkelte terminbeløp forfaller til betaling. Dette gjelder bare dersom ikke annet følger av forsikringsavtaleloven § 18-4.

Ved tilbakekreving av pensjon kan forsikringsgiver kreve renter fra 1 måned etter at krav om tilbakebetaling ble framsatt, jf. forsinkelsesrenteloven § 2.

§ 9-5 Foreldelse

Krav på forfalte pensjonsterminer foreldes normalt 3 år fra forfall. Pensjonskravet som sådan foreldes normalt 10 år fra siste termin ble utbetalt eventuelt fra første gang det kunne vært krevet utbetaling. jf. forsikringsavtaleloven § 18-6.

§ 9-6 Krav etter folketrygdloven

Forsikringsgiver kan pålegge den pensjonsberettigede å søke om de ytelser vedkommende er berettiget til etter folketrygdloven. Dersom slik søknad ikke umiddelbart framsettes etter skriftlig pålegg fra forsikringsgiver, kan forsikringsgiver foreta samordning som om slike ytelser var tilstått, eventuelt kan forsikringsgiver bestemme at pensjonen i sin helhet skal falle bort.

Bestemmelsene i første ledd gjelder ikke for pensjon etter kapittel 3, med unntak av pensjon etter § 24-2.

Hvis departementet fastsetter nærmere regler for krav etter folketrygden i Statens pensjonskasse, gjøres tilsvarende bestemmelser gjeldende for denne pensjonsordningen.

Premie

§ 10-1 Ansvar for betaling av premie

Forsikringstaker skal betale premien i henhold til forsikringsvirksomhetsloven kapittel 4 og tariffbestemmelsene i denne avtale.

Premien består av arbeidsgivers andel og medlemsinnskudd. Medlemsinnskuddet er opptil 2 % av pensjonsgrunnlaget.

§ 10-2 Premiebetaling

1 Premie

Pensjonsrettighetene skal i sin helhet være forsikringsmessig dekket i et forsikringsselskap eller en pensjonskasse, jf. § 7-1. Rettighetene skal være forsikringsmessig dekket ved at det innbetales en årlig premie for den del av pensjonsytelsene som er forsikringsbare og en engangspremie når forsikringstilfellet inntreffer for de ytelser som ikke lar seg forsikringsteknisk beregne før forsikringstilfellet inntreffer, benevnt ikke-forsikringsbare ytelser.

Den ordinære årspremie skal utjevnes i den enkelte forsikringsgivers fellesordning, basert på pensjonsgrunnlaget. Engangspremier ved pensjonstilfellets inntreden, skal utjevnes i forsikringsgivers fellesordning i forhold til pensjonsgrunnlaget. Premie for lønns- og G-regulering skal utjevnes i en fellesordning i forhold til premiereserven. Administrasjonstillegget i premien skal utjevnes i en fellesordning i forhold til pensjonsgrunnlaget.

Forsikringsgivers fellesordning for utjevning av alle premieelementene skal utgjøres av samtlige kommunekunder og bedriftskunder eller av fylkeskommunekunder. Med partenes samtykke kan forsikringsgiver skille ut bedriftskunder organisert som egne juridiske subjekter, som sysselsetter arbeidstakere med aldersgrense 60 år, i en egen utjevningsordning.

Egne pensjonskasser skal utjevne premieelementene innen sitt dekningsområde.

Premien betales for den tid medlemmet oppbærer lønn for stillingen, eller hvor arbeidsgiver forskutterer sykepenger, omsorgspenger, fødselspenger, svangerskapspenger eller adopsjonspenger i henhold til lov om folketrygd.

Pensjonskontoret kan i tillegg innvilge premiefritak (også med tilbakevirkende kraft) i tilfeller der arbeidstakere mottar sykepenger, omsorgspenger, opplæringspenger, pleiepenger, fødselspenger, svangerskaps- og adopsjonspenger fra folketrygden.

Ved etterinnmelding kan det innkreves en særskilt beregnet forsikringsteknisk engangspremie for den periode etterinnmeldingen gjelder. Det samme gjelder ved andre endringer i medlemskapet tilbake i tid. Krav på forsikringsteknisk beregnet premie forfaller på det tidspunkt etterinnmelding foretas.

2 Premie ved redusert lønn/permisjon

I den tid medlemmet på grunn av permisjon, redusert arbeidstid eller andre forhold i tjenesten -

herunder delvis arbeidsuførhet - oppebærer bare en del av lønnen, betales premie (arbeidsgivers andel og medlemsinnskudd) bare av denne del. Under pliktig militærtjeneste eller siviltjeneste med delvis lønn, betales arbeidsgiverens andel ut fra full lønn.

Ved permisjon uten lønn i kortere tid enn én måned betales full premie. Ved lengre permisjon uten lønn stopper premiebetalingen. Ved ulønnet utdanningspermisjon som arbeidsgiver vurderer er relevant for stillingen betales likevel full premie i inntil 4 år. Opptjeningen skjer på grunnlag av pensjonsgrunnlaget i stillingen som medlemmet har permisjon fra.

Ved delvis permisjon skjer opptjeningen forholdsmessig.

Ved permisjon skal arbeidstaker likevel meldes ut av pensjonsordningene dersom de er innmeldt i full stilling via en annen arbeidsgiver. Ved deltidsstilling hos annen arbeidsgiver skal samlet stilling begrenses til 100 %.

3 Trekk av medlemsinnskudd

Forsikringstakeren er ansvarlig for at medlemsinnskuddet blir trukket fra før lønnen blir betalt. Medlemmet anses å ha betalt medlemsinnskuddet når det har fått utbetalt lønn eller trygdeytelser som nevnt, med fradrag av pliktig medlemsinnskudd. Medlemsinnskudd som er trukket for et kvartal skal tilbakebetales dersom medlemmet utmeldes med tilbakevirkende kraft.

4 Fritak for medlemsinnskudd

Så lenge det løper uførepensjon, har medlemmet rett til å bli helt eller delvis fritatt for å betale det innskudd som er fastsatt for vedkommende. Innskuddsfritakets grad retter seg etter graden av arbeidsuførheten. Denne bestemmelsen kan fravikes ved innvilgelsen av uførepensjon.

5 Premieforfall – mislighold

Arbeidsgiver betaler premien til forsikringsgiver. Premien forfaller til betaling med en forholdsmessig andel, første gang ved inngangen til det kvartal avtale om deltakelse i fellesordningen, eller individuell TPO, etter forsikringsvirksomhetsloven § 4-5 er inngått, og deretter forskuddsvis hvert kvartal. Det kan avtales andre forfallstidspunkter.

Dersom premien ikke betales ved forfall, skal forsikringsgiver sende nytt premievarsel med 14 dagers frist. Slikt varsel skal umiddelbart meddeles sekretariatet, jf. § 12-2. Betales ikke premien innen denne fristen, bortfaller forsikringsgivers ansvar, jf. forsikringsavtaleloven § 14-2 og forsikringsvirksomhetsloven § 4-9. Medlemmene skal i så fall varsles individuelt ved skriftlig melding. For det enkelte medlem opphører forsikringen tidligst en måned etter at slikt varsel er gitt, eller medlemmet på annen måte er kjent med forholdet, jf. forsikringsavtaleloven § 19-6 annet ledd.

Tvisteløsning

§ 11-1 Tvist om forståelse av bestemmelsene

Tvist om forståelsen av disse tariffbestemmelser knyttet til saker kan avgjøres av styret. Slike saker skal sendes via den søknadsbehandlende pensjonsinnretning, som sørger for videresendelse til Pensjonskontoret.

§ 11-2 Anke til Trygderetten

Vedtak om ytelser fra TPO kan ankes inn for Trygderetten, jf. lov av 16.12.1966, nr. 9.

Pensjonskontoret

§ 12-1 Styret

Styret har følgende sammensetning:

Inntil 4 representanter fra KS (7 stemmer), 3 representanter fra LO Kommune (3 stemmer), 2 representanter fra Unio (2 stemmer), 1 representant fra YS-K (1 stemme) og 1 representant fra Akademikerne-K (1 stemme).

Stemmetallet til de respektive organisasjoner/sammenslutninger er uavhengig av hvor mange representanter som møter. De respektive organisasjoner/sammenslutninger velger selv sine varamedlemmer. KS peker ut leder av styret, arbeidstakersiden nestledervervet og for øvrig konstituerer styret seg selv.

Styret avholder møter jevnlig og minst 6 ganger pr. år, og ellers når styrets leder eller minst ett av styremedlemmene krever det. Styret er vedtaksfør når minst en representant fra henholdsvis KS, LO Kommune, Unio, YS-K og Akademikerne-K er til stede, eller har avgitt fullmakt.

Det skal føres protokoll fra styremøtene, som undertegnes av de styremedlemmene som er til stede. For at styrevedtak skal ha gyldighet må minst én representant for hver av organisasjonene/sammenslutningene ha underskrevet protokollen. Det er adgang til slik tilslutning i etterkant av styremøtet.

Styrets oppgaver:

- Avgjøre tvist om forståelsen av bestemmelsene etter § 11-1.
- Foreta justeringer av bestemmelsene som følge av endringer i lovverk og/eller tilsvarende ordninger i privat og statlig sektor.
- Utarbeide forslag for tariffpartene til endringer i bestemmelsene som styret finner hensiktsmessig.
- Følge utviklingen og forvaltningen av reglene, samt de økonomiske konsekvensene av ordningene i KS-området.
- Vedta opplærings- og andre utviklingstiltak som styret finner hensiktsmessig innen pensjonsområdet.
- Vedta tilsettinger og virksomhetsplan.
- Legge fram forslag til regnskap og budsjett.
- Ha adgang til å avgi uttalelse i flyttesaker, herunder også ved opprettelse av egen eller interkommunal pensjonskasse.

§ 12-2 Sekretariatet

Til å forestå den daglige drift, er det opprettet et sekretariat på vegne av tariffpartene.

Sekretariatets oppgaver:

- Forvalte, informere og overvåke praktiseringen av reglene for AFP og TPO innen KS' tariffområde.
- Forberede saker til styret for AFP og TPO.
- Innhente nødvendig informasjon og utredninger, følge utviklingen, herunder vurdere konsekvensene av forslag til regelendringer og regelendringer, samt ha kontakt med ulike aktuelle aktører innen pensjonsområdet.
- Utarbeide forslag til budsjett og virksomhetsplan.
- Utarbeide forslag til regnskap i henhold til regnskapslovens bestemmelser.
- Forberede behandling av flyttesaker, herunder kontrollere at produktene oppfyller tariffavtalens krav, inkludert kravene i forsikringsvirksomhetsloven og forsikringsavtaleloven.

§ 12-3 Kontingent

Driften av Pensjonskontoret finansieres ved at alle medlemmer innen KS' tariffområde innbetaler en årlig kontingent lik 0,007 % av samlet pensjonsgrunnlag pr. 31.12. det foregående år, eksklusive arbeidstakere forsikret i Statens pensjonskasse pr. samme dato.

Pensjonsinnretningene inndriver kontingenten hos sine kunder innen KS' tariffområde på eget initiativ, og sørger for samlet overførsel til Pensjonskontoret innen 1.4. hvert år.

Pensjonsinnretningene skal parallelt med overførselen gi Pensjonskontoret en oppstilling over hvem kontingentoverførselen gjelder for, med tilhørende pensjonsgrunnlag.

Pensjonskassene innen KS' tariffområde må på samme måte selv sørge for at korrekt kontingentinnbetaling finner sted, med tilsvarende dokumentasjon.

Pensjonsinnretningene har selv ansvaret for å foreta avregning som følge av endring i kontingentsats. Dette skal skje sammen med overførsel av kontingent påfølgende år.

§ 12-4 Informasjonsplikt for forsikringsgivere

Alle aktører innenfor områdene AFP og TPO, så som kommunale pensjonskasser, livsforsikringsselskap med tilhørende datterselskap, skal ved henvendelse fra Pensjonskontorets sekretariat vederlagsfritt innen oppgitte frister gi forespurt informasjon på oppgitt format og i ønsket omfang og detaljeringsgrad. Tilsvarende gjelder for aktører relatert til kapitalforvaltning av pensjonsinnretninger.

Sekretariatet arrangerer møter og har dialog med aktørene, slik at informasjons- og erfaringsutveksling finner sted.

KAPITTEL 2 – ALDERSPENSJON - BRUTTOPENSJON FOR MEDLEMMER FØDT 1962 ELLER TIDLIGERE

Alderspensjon - bruttopensjon

§ 13-1 Virkeområde

Kapitlet gjelder for medlemmer født i 1962 eller tidligere.

Kapitlet gjelder også for medlemmer født i 1963 eller senere som fratrer stilling med lavere aldersgrense enn den alminnelige aldersgrensen med rett til pensjon, i perioden fram til og med måneden medlemmet fyller 67 år. Alderspensjonen faller bort ved uttak av pensjon etter kapittel 3 før fylte 67 år.

Alderspensjon

§ 14-1 Vilkår for alderspensjon, start og opphør

Fratrer et medlem helt eller delvis, og stillingsreduksjonen utgjør minst 10 % av full stilling, har det rett til alderspensjon beregnet etter § 14-7 a) til e) dersom

1. aldersgrensen er nådd eller
2. sum av alder og medlemstid er minst 85 år og det ikke er mer enn 3 år igjen til aldersgrensen eller
3. medlemmet har fylt 67 år eller
4. medlemmet har fylt 65 år og har minst 10 års medlemstid etter fylte 50 år eller
5. medlemmet har fylt 65 år og fyller vilkårene i § 3 i bestemmelsene for Avtalefestet pensjon (AFP) kapittel 1 i KS' tariffområde eller tilsvarende krav i andre AFP-bestemmelser som måtte gjelde for vedkommende eller
6. medlemmet fratradte før fylte 65 år, fylte vilkårene for avtalefestet pensjon ved fratreden og har nå fylt 65 år.

Pensjon etter 1. ledd nummer 4, 5 og 6 er avtalefestet pensjon som er beregnet etter reglene for alderspensjon i tjenstepensjonsordningen. Avtalefestet pensjon kan ikke tas ut samtidig med alderspensjon fra folketrygden. Er det tatt ut alderspensjon fra folketrygden, må den stanses før det gis pensjon etter 1. ledd nummer 4, 5 og 6. Det kan heller ikke ytes alderspensjon etter 1. ledd nummer 4, 5 og 6 til en person som mottar eller har mottatt avtalefestet pensjon etter AFP-tilskottsloven.

Stillingsreduksjonen regnes med utgangspunkt i stillingsprosent ved utløpet av siste kvartal før fratreden.

Medlemmer og andre arbeidstakere ansatt hos arbeidsgiver tilsluttet TPO har rett til alderspensjon etter § 14-7 f) dersom de er omfattet av tariffavtale om AFP, og fyller kravene i nummer 5 eller 6 ovenfor.

Alderspensjon løper fra den dag medlemmet ikke lenger oppbærer lønn. Barnetillegg til alderspensjon, jf. § 14-7 e), utbetales tidligst fra den dag barnet blir født.

Alderspensjon løper ut måneden etter den måned den berettigede dør. Alderspensjon løper ytterligere 1 måned dersom medlemmet etterlater seg ektefelle, registrert partner eller pensjonsberettiget barn. Barnetillegg løper ut måneden etter barnets død.

Barnetillegg som skal opphøre pga. barnets alder, løper ut den måned hvor alderen nås.

§ 14-2 Arbeidstakere med særaldersgrenser

Arbeidstakere med særaldersgrenser under 67 år, og som ikke har opptjent fulle pensjonsrettigheter, jf. § 14-7 bokstav a), kan fortsette i stilling til fylte 67 år dersom vedkommende ønsker det.

§ 14-3 Pensjonsgrunnlag

Pensjonen beregnes av medlemmets pensjonsgrunnlag når det fratrer stillingen, jf. likevel bestemmelsene i §§ 14-4 til 14-6.

§ 14-4 Gjennomsnittlig stillingsprosent

Når et medlem har hatt arbeid med varierende arbeidstid, skal det ved pensjoneringen fastsettes en gjennomsnittlig stillingsprosent. Det skal ses bort fra endringer av stillingsprosent etter utløpet av siste kvartal før pensjoneringstidspunktet. Ved fastsettelsen medregnes først og fremst perioder med den høyeste stillingsprosenten og ikke med mer enn den tid som svarer til full pensjon. Når pensjonsgrunnlaget skal beregnes, tar man utgangspunkt i regulativlønn for full stilling, omregner denne i henhold til gjennomsnittlig stillingsprosent, og medregner tillegg etter § 4-2.

§ 14-5 Lønnsforhøyelse kort tid før pensjonsalder

Økning i pensjonsgrunnlaget som følge av lønnsforhøyelse utover 1,25 G (forholdsmessig ved deltidsstillinger) de siste 2 år før fratreden med alderspensjon, ses bort fra ved pensjonsberegningen.

Dersom lønnsforhøyelse utover 1,25 G de siste 2 år, likevel skal inngå i pensjonsberegningen, skal merpensjonen som følge av dette dekkes av arbeidsgiver i sin helhet.

Når lønnen forhøyes med en virkningsdato senere enn siste regulering av folketrygdens grunnbeløp, medregnes lønnsøkningen som om den var skjedd fra samme dato som grunnbeløpsendringen.

§ 14-6 Nedgang i pensjonsgrunnlag

Når et medlem har hatt høyere pensjonsgrunnlag enn på pensjoneringstidspunktet og dette ikke skyldes en alminnelig lønnsregulering, skal det høyere grunnlag gjelde for tiden før grunnlaget gikk ned, og det lavere grunnlag for resten av medlemstiden. Ved eventuell deltidsstilling er det pensjonsgrunnlaget ved full stilling som er avgjørende for sammenligningen.

Medlemmer som har hatt en nedgang i samlet lønn for hel stilling på minst 10 % av folketrygdens grunnbeløp (G), kan ha rett til et tillegg i alderspensjonen. Vilkåret er at medlemmet i en sammenhengende periode på 2 år forut for lønnsnedgangen har hatt et gjennomsnittlig pensjonsgrunnlag - målt i antall grunnbeløp (G) - som er høyere enn pensjonsgrunnlaget på fratredelsestidspunktet. (For deltidsansatte benyttes pensjonsgrunnlaget omregnet til hel stilling ved denne sammenligningen.)

Pensjonen beregnes i så fall slik:

Det høyere pensjonsgrunnlaget (gjennomsnittsgrunnlaget i toårsperioden) medregnes for så mange pensjonsgivende medlemsår som vedkommende i alt hadde opptjent fram til slutten av denne perioden.

I tillegg kommer pensjon beregnet etter det nye (lavere) pensjonsgrunnlag for de medlemsår vedkommende har opptjent etter nevnte tidspunkt, likevel ikke for flere år enn at det til sammen blir full medlemstid.

Minstegrensen legges til grunn selv om ikke forsikringstaker følger tariffavtalen.

§ 14-7 Beregning av alderspensjon

Den årlige alderspensjon beregnes slik:

- a) Har medlemmet en medlemstid på 30 år eller mer, får vedkommende full alderspensjon. Denne skal være 66 % av pensjonsgrunnlaget.
- b) Har medlemmet en medlemstid på mindre enn 30 år, skal vedkommende ha avkortet alderspensjon som utgjør så mange trettideler av full pensjon som medlemmet har medlemsår.
- c) Ved delvis fratreden, jf. § 14-1, kan det utbetales gradert alderspensjon. Dersom arbeidstakeren har opptjent all pensjon i full stilling, settes pensjonsgraden lik nedgangen i stillingsprosent. Har arbeidstakeren opptjent pensjon i stilling med deltid, beregnes først en nedgang med utgangspunkt i gjennomsnittlig stillingsprosent (jf. § 14-4). Deretter settes pensjonsgraden lik nedgangen i prosent av gjennomsnittlig stillingsprosent. Ved endelig fratreden regnes den resterende pensjon for seg.
- d) Alderspensjonen skal levealdersjusteres etter bestemmelsene i §§ 16-1 og 16-1 a.
- e) Forsørger medlemmet barn under 18 år, skal det for hvert barn ytes et barnetillegg på 10 % av alderspensjonen etter levealdersjustering. Alderspensjonen med barnetillegg må likevel ikke overstige 90 % av pensjonsgrunnlaget etter levealdersjustering når pensjonen er beregnet etter full

medlemstid. Er pensjonen redusert etter bokstav b) eller gradert etter bokstav c), reduseres maksimumsbeløpet tilsvarende.

f) Medlem eller arbeidstaker som fratrer etter fylte 65 år eller går direkte over fra avtalefestet pensjon, skal ha en alderspensjon som inntil 67 år minst utgjør pensjonen beregnet etter vedtektene for AFP i KS' tariffområde.

§ 14-8 Samtidige arbeidsforhold

Et medlem som samtidig tjener opp rett til pensjon i mer enn ett arbeidsforhold og fratrer et av disse med rett til løpende pensjon, får pensjonen beregnet etter regler som fastsettes av TPO, jf. også § 5-2 siste ledd.

§ 14-9 Fradrag for sykepenges

Sykepenges fra folketrygden, beregnet av samme inntekter som har vært pensjonsgivende for alderspensjonen, går til fradrag i sin helhet dersom alderspensjonen er beregnet på grunnlag av full medlemstid. Er alderspensjonen ikke beregnet for full medlemstid, skal fradragsbeløpet avkortet forholdsmessig.

§ 14-10 Ny innskuddspliktig stilling

Løpende alderspensjon reduseres eller faller bort dersom pensjonisten på ny tar innskuddspliktig stilling, jf. §§ 2-1 til 2-9. Denne bestemmelsen gjelder tilsvarende dersom pensjonisten tar stilling som er innskuddspliktig i annen pensjonsordning som går inn under overføringsavtalen med Statens pensjonskasse.

Alderspensjonen faller helt bort dersom forskjellen mellom registrert stillingsprosent ved utløpet av siste kvartal før fratreden og ny stillingsprosent er mindre enn 10 prosentenheter.

Er forskjellen minst 10 prosentenheter, utbetales fortsatt pensjon beregnet etter reglene i § 14-7 c).

Garantibestemmelser

§ 15-1 Garanti til medlemmer født 1958 eller tidligere

Medlemmer som er født i 1958 eller tidligere, skal ha et garantert pensjonsnivå etter reglene i paragrafen her.

Garantien gjelder tidligst fra fylte 67 år og skal anvendes på summen av

a) alderspensjon etter denne ordning, samordnet med alderspensjon fra folketrygden etter lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser, og

b) alderspensjon fra folketrygden.

Alderspensjon fra folketrygden som inngår i beregningen etter annet ledd bokstav b, fastsettes slik:

- a) Dersom pensjonene tas ut samtidig, anvendes alderspensjonen fra folketrygden.
- b) Dersom alderspensjonen fra folketrygden er tatt ut før pensjon etter denne ordning, benyttes det en alderspensjon fra folketrygden beregnet som om den var tatt ut på samme tidspunkt som tjenstepensjonen.
- c) For medlemmer som har fratrudd sin stilling med alderspensjon etter denne ordning før fylte 67 år, skal denne pensjonen anses å være tatt ut ved fylte 67 år ved anvendelse av bokstavene a og b.

For medlemmer som har 30 års medlemstid eller mer, utgjør det garanterte pensjonsnivået 66 prosent av pensjonsgrunnlaget. For medlemmer som har mindre enn 30 års medlemstid, jf. § 14-7 bokstav b, utgjør det garanterte pensjonsnivået et forholdsmessig beløp.

Dersom summen av pensjoner etter annet ledd, jf. tredje ledd, er lavere enn det garanterte pensjonsnivået etter fjerde ledd, skal det utbetales et garantitillegg som svarer til differansen mellom summen av pensjoner og det garanterte nivået. Eventuelle forsørgingstillegg holdes utenfor ved beregningen av garantitillegget.

Ved gradert uttak av alderspensjon skal garantitillegget beregnes som om tjenstepensjonen var ugradert. Garantitillegget skal deretter graderes tilsvarende uttaksgraden for tjenstepensjonen.

Bestemmelsene i paragrafen her gjelder tilsvarende for oppsatt alderspensjon, likevel slik at medlemstiden etter fjerde ledd fastsettes etter bestemmelsene i § 18-3.

§ 15-2 Garanti til medlemmer født i 1959, 1960, 1961 eller 1962

Medlemmer som er født i 1959, 1960, 1961 eller 1962, får en andel av garantitillegget som er gitt til medlemmer født i 1958 eller tidligere etter § 15-1. Andelene bestemmes av forholdet mellom medlemstid før 2011 og samlet medlemstid, begge begrenset til full medlemstid. 1959-kullet får 90 prosent av tillegget, 1960-kullet får 80 prosent av tillegget, 1961-kullet får 70 prosent av tillegget og 1962-kullet får 60 prosent av tillegget.

Levealdersjustering

§ 16-1 Levealdersjustering av alderspensjon

Alderspensjonen skal levealdersjusteres, slik at den enkeltes pensjon justeres for endringer i befolkningens levealder. Levealdersjusteringen gjennomføres ved hjelp av justeringstall, som fastsettes slik:

- a) For årskull fra og med 1943-kullet til og med 1953-kullet tilsvarer justeringstallene de forholdstallene som fastsettes av Arbeids- og velferdsdirektoratet, jf. folketrygdloven §§ 19-6 og 19-7.
- b) For årskull fra og med 1963-kullet beregnes det justeringstall med utgangspunkt i delingstall fastsatt av Arbeids- og velferdsdirektoratet, jf. folketrygdloven §§ 20-12 og 20-13. Justeringstallene framkommer ved å dividere delingstallene med 13,42.

c) For årskull fra og med 1954-kullet til og med 1962-kullet benyttes det justeringstall både etter bokstav a og bokstav b, se § 16-1 a.

Alderspensjonen skal levealdersjusteres tidligst fra fylte 67 år. Dette gjelder også dersom det er utbetalt alderspensjon fra et tidligere tidspunkt. Pensjonen divideres med justeringstallet som gjelder ved fylte 67 år.

Dersom medlemmet fratrer stillingen etter fylte 67 år, skal pensjonen divideres med justeringstallet på uttakstidspunktet. Det skal ikke benyttes et lavere justeringstall enn 1,000, slik at pensjonen ved full medlemstid ikke blir høyere enn 66 prosent av pensjonsgrunnlaget. For årskullene fra og med 1954-kullet til og med 1962-kullet skal det likevel kunne benyttes et lavere justeringstall enn 1,000 for justeringstall etter første ledd bokstav a. Den nedre grensen for justeringstallet settes lik forholdstallet ved den laveste alder som gir et justeringstall etter første ledd bokstav b lik 1,000 for det aktuelle årskullet.

Når et medlem delvis fratrer stillingen, skal justeringstallet på dette tidspunktet legges til grunn for alderspensjonen for den fratrådte stillingsdelen. Når medlemmet helt fratrer stillingen, skal justeringstallet på dette tidspunktet legges til grunn for alderspensjonen for den resterende stillingsdelen.

Hvis departementet gir nærmere forskrifter om anvendelsen av justeringstall i Statens pensjonskasse, gjøres tilsvarende bestemmelser gjeldende for denne pensjonsordningen.

§ 16-1 a Levealdersjustering av alderspensjon for årskullene 1954 til 1962

Dersom pensjonisten er født i årene fra 1954 til 1962, skal levealdersjusteringen gjennomføres slik:

a) Det skal foretas en beregning etter § 16-1 med justeringstall fastsatt henholdsvis etter § 16-1 første ledd bokstav a og § 16-1 første ledd bokstav b.

b) Personer som er født i 1954, får 9/10 av pensjonen levealdersjustert ved bruk av justeringstallet etter § 16-1 første ledd bokstav a og 1/10 etter § 16-1 første ledd bokstav b. Andelen beregnet etter § 16-1 første ledd bokstav a reduseres med 1/10 for hvert senere årskull, slik at personer født i 1962 får 1/10 av pensjonen levealdersjustert etter § 16-1 første ledd bokstav a og 9/10 levealdersjustert etter § 16-1 første ledd bokstav b.

Regulering av alderspensjon

§ 17-1 Regulering av alderspensjon

Regulering av alderspensjon under utbetaling foretas ved at pensjonsgrunnlaget reguleres årlig fra 1.5. i samsvar med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosentpoeng. Ved første reguleringstidspunkt etter pensjonsuttak i månedene juni til april settes fratrekket forholdsmessig ned ut fra når i perioden pensjonen ble tatt ut.

Pensjonsgrunnlaget for medlemmer som fratrer sin stilling med alderspensjon eller avtalefestet pensjon før 67 år, skal omregnes fra måneden etter fylte 67 år ved at det oppreguleres med

lønnsveksten fra fratredelsestidspunktet og fram til omregningstidspunktet. Pensjonsgrunnlaget for medlemmer som etter § 14-1 nummer 4, 5 og 6 får alderspensjon fra fylte 65 år, skal omregnes på tilsvarende måte.

Bestemmelsen i første ledd annet punktum gjelder tilsvarende ved første regulering etter at pensjonsgrunnlaget er omregnet.

Pensjonsgrunnlaget for medlemmer som fratrer sin stilling uten rett til straks å få pensjon eller avtalefestet pensjon fra arbeidsgiver, jf. § 18-1, reguleres med lønnsveksten fram til tidspunktet det ytes pensjon etter denne pensjonsordningen.

Når en arbeidstaker har gått over fra et høyere til et lavere samlet pensjonsgrunnlag, skal pensjonsgrunnlaget slik det framkommer av § 14-6 reguleres tilsvarende.

Ved regulering av pensjoner og pensjonsgrunnlag etter første til tredje ledd benyttes de reguleringsfaktorer Kongen fastsetter etter folketrygdloven § 19-14 åttende ledd.

Fratreden før aldersgrensen. Oppsatt alderspensjon.

§ 18-1 Vilkår for oppsatt alderspensjon

Medlem som slutter i arbeidsgiverens tjeneste uten å få rett til straks begynnende pensjon eller avtalefestet pensjon fra arbeidsgiveren, og som derved blir utmeldt av pensjonsordningen, har rett til oppsatt pensjon hvis faktisk opparbeidet medlemstid er på minst 3 år.

§ 18-2 Utbetaling av oppsatt alderspensjon

Rett til alderspensjon inntreffer når aldersgrensen for den fratrådte stilling er nådd, eller alderspensjon fra folketrygden etter fylte 67 år blir utbetalt. Dersom folketrygdpensjonen er redusert etter folketrygdloven § 19-10, skal alderspensjonen fram til aldersgrensen for den fratrådte stilling reduseres etter samme forhold.

Pensjonen løper fra måneden etter at retten har oppstått, jf. første ledd.

Pensjonen utbetales i tilfelle ut måneden etter døds måneden. Dersom det tidligere medlem etterlater seg ektefelle, registrert partner eller pensjonsberettiget barn, løper pensjonen ytterligere 1 måned.

§ 18-3 Beregning av oppsatt alderspensjon

Den oppsatte alderspensjonen beregnes av pensjonsgrunnlaget på fratredelsestidspunktet. Pensjonen skal levealdersjusteres etter bestemmelsene i §§ 16-1 og 16-1 a. Senere regulering skjer i samsvar med § 17-1.

Pensjonsopptjeningen skal skje lineært, dvs. man skal opptjene like store deler av full pensjon for hvert år man er medlem.

Ville medlemmet oppnådd mindre enn 30 års medlemstid ved aldersgrensen, avkortes pensjonen etter reglene i § 14-7 bokstav b).

Ville medlemmet oppnådd mer enn 30 års medlemstid, avkortes pensjonen etter forholdet mellom, jf. § 5-1, medlemstid og den medlemstid medlemmet ville oppnådd ved aldersgrensen, likevel ikke mer enn 40 år. Mulig oppnåelig medlemstid regnes fra da medlemmet første gang ble innmeldt i pensjonsordning tilsluttet overføringsavtalen, jf. § 5-2.

Sikringsbestemmelse: Medlem som har vært medlem av pensjonsordning i KLP før arbeidsgiverens tilslutning til Fellesordningen, skal likevel ha pensjon beregnet etter reglene i § 14-7 bokstav b), eventuelt etter samme paragrafs bokstav a).

§ 18-4 Bortfall av rett til oppsatt alderspensjon

Tar det tidligere medlem på ny stilling som medfører medlemskap i denne pensjonsordningen eller annen pensjonsordning som går inn under overføringsavtalen med Statens pensjonskasse, faller retten til oppsatt alderspensjon bort. Medlemstiden medregnes som pensjongivende i den nye stilling.

Er den oppsatte alderspensjonen blitt igangsatt før inntreden i den nye pensjonsberettigede stilling, faller denne pensjonen bort, eller reduseres etter de regler som framgår av § 14-10.

KAPITTEL 3 – ALDERSPENSJON - PÅSLAGSPENSJON MV. TIL MEDLEMMER FØDT 1963 ELLER SENERE

Alderspensjon – påslagspensjon, betinget tjenestepensjon, 2011-tillegg og overgangstillegg

§ 19-1 Virkeområde

Kapitlet gjelder for medlemmer født i 1963 eller senere.

Alderspensjon - påslagspensjon

§ 20-1 Opptjening av påslagspensjon - påslagsbeholdning

Alderspensjon tjenes opp fra og med 1. januar 2020 med en grunnsats på 5,7 prosent av pensjonsgrunnlaget opp til 12 ganger folketrygdens grunnbeløp og en tilleggssats på 18,1 prosent av pensjonsgrunnlaget mellom 7,1 og 12 ganger grunnbeløpet. Det er gjeldende grunnbeløp som legges til grunn. Ved deltidsstilling utgjør opptjeningen en forholdsmessig del av opptjeningen for en fulltidsstilling. Det gis pensjonsopptjening fram til og med måneden medlemmet fyller 75 år.

Det gis pensjonsopptjening for den tid det er betalt medlemsinnskudd for, jf. § 10-2.

Det gis pensjonsopptjening for tiden med midlertidig uførepensjon og uførepensjon etter kapittel 4. Opptjeningen skjer på grunnlag av pensjonsgrunnlaget som uførepensjonen er beregnet av. For perioder hvor et medlem har hatt annen opptjening etter første og tredje ledd, skal opptjening på

grunnlag av uførepensjonen reduseres med slik opptjening. Dersom uføregraden er lavere enn 100 prosent, skal opptjening etter dette leddet ikke overstige opptjening basert på pensjonsgrunnlaget uførepensjonen er beregnet av, justert for uføregraden.

Opptjeningen skjer løpende, slik at endringer får effekt fra virkningstidspunktet. Pensjonsopptjeningen akkumuleres i en påslagsbeholdning.

§ 20-2 Uttak av alderspensjon

Alderspensjon gis tidligst fra og med måneden etter den måneden melding om uttak av pensjon blir gitt, likevel tidligst fra og med måneden etter fylte 62 år. Dersom pensjonen ikke er tatt ut innen medlemmet fyller 75 år, utbetales pensjonen fra og med måneden etter fylte 75 år.

Alderspensjonen fastsettes på grunnlag av påslagsbeholdningen på uttakstidspunktet. Beholdningen gjøres om til årlig pensjon ved å dividere med delingstallet på uttakstidspunktet for pensjonen, jf. § 20-3.

Alderspensjonen kan tas ut helt eller delvis. Pensjonen graderes med 20, 40, 50, 60, 80 eller 100 prosent. Årlig pensjon må på uttakstidspunktet minst utgjøre 30 prosent av folketrygdens grunnbeløp for at pensjonen kan tas ut gradert. Dersom medlemmet mottar midlertidig uførepensjon eller uførepensjon, kan ikke summen av uføregrad og uttaksgrad for alderspensjon overstige 100 prosent.

Pensjonsgraden kan endres eller oppdateres når det har gått ett år fra uttakstidspunktet eller ett år fra tidspunktet da uttaksgraden sist ble endret eller oppdatert. Medlemmet kan likevel ta ut full pensjon eller stanse pensjonen uavhengig av bestemmelsene i første punktum. Ved fylte 75 år utbetales full pensjon.

Dersom pensjonsgraden endres eller oppdateres, skal pensjonen gjøres om til en beholdning ved å multiplisere pensjonen med delingstallet på endrings- eller oppdateringstidspunktet. Dette beløpet legges sammen med eventuell beholdning som ikke er tatt ut. Pensjonen beregnes deretter etter bestemmelsene i paragrafen her.

Pensjonen kan kombineres med arbeidsinntekt uten at pensjonen blir avkortet.

§ 20-3 Levealdersjustering

Levealdersjustering skjer ved hjelp av delingstall fastsatt av Arbeids- og velferdsdirektoratet, jf. folketrygdloven §§ 20-12 og 20-13.

§ 20-4 Ny opptjening

Ved uttak av hel alderspensjon skal pensjonsopptjening som tilføres påslagsbeholdningen etter uttak, regnes om til årlig pensjon ved hjelp av delingstallet på omregningstidspunktet, og legges til pensjonen som allerede er tatt ut. Omregningen foretas med virkning fra 1. januar året etter at opptjeningen fant sted.

Ved gradert uttak av pensjon skal pensjonsopptjening som tilføres påslagsbeholdningen etter uttak, omregnes til pensjon etter § 20-2 femte ledd når uttaksgraden endres eller oppdateres.

Hvis departementet gir nærmere forskrifter for ny opptjening etter uttak til lov om Statens pensjonskasse, gjøres tilsvarende bestemmelser gjeldende for denne pensjonsordningen.

2011-tillegg

§ 21-1 Tillegg for opptjening før 2011

Medlem født i årene 1963–1967, og som har opptjening før 2011 som gir rett til oppsatt alderspensjon etter § 24-2, gis et tillegg til alderspensjonen. Fullt tillegg utgjør 1,5 prosent av pensjonsgrunnlaget for den oppsatte alderspensjonen. Tillegget beregnes forholdsmessig dersom tjenestetiden før 2011 er kortere enn 30 år. 1963-kullet får 100 prosent av tillegget, 1964-kullet får 80 prosent, 1965-kullet får 60 prosent, 1966-kullet får 40 prosent og 1967-kullet får 20 prosent av tillegget.

Tillegget kommer til utbetaling ved uttak av oppsatt alderspensjon etter § 24-2. Tillegget kan ikke graderes eller stanses. Ved uttak multipliseres tillegget med delingstallet ved 67 år og divideres med delingstallet på uttakstidspunktet.

Tillegget kan kombineres med arbeidsinntekt uten at tillegget blir avkortet.

Betinget tjenestepensjon

§ 22-1 Betinget tjenestepensjon - opptjening

Medlemmer som ikke har rett til privat eller offentlig avtalefestet pensjon (AFP), gis betinget tjenestepensjon som et tillegg til alderspensjonen.

Betinget tjenestepensjon tjenes opp fra og med 1. januar 2020 med 3,0 prosent av pensjonsgrunnlaget opp til 7,1 ganger folketrygdens grunnbeløp. Det er gjeldende grunnbeløp som legges til grunn. Ved deltidsstilling utgjør opptjeningen en forholdsmessig del av opptjeningen for en fulltidsstilling. Det gis pensjonsopptjening fram til og med måneden medlemmet fyller 62 år.

Det gis pensjonsopptjening for tid med midlertidig uførepensjon og uførepensjon etter kapittel 4. Opptjeningen skjer på grunnlag av pensjonsgrunnlaget som uførepensjonen er beregnet av. For perioder hvor et medlem har hatt annen opptjening etter andre ledd, skal opptjening på grunnlag av uførepensjonen reduseres med slik opptjening. Dersom uføregraden er lavere enn 100 prosent, skal opptjening etter dette leddet ikke overstige opptjening basert på pensjonsgrunnlaget uførepensjonen er beregnet av, justert for uføregraden.

Opptjeningen skjer løpende, slik at endringer får effekt fra virkningstidspunktet. Opptjening av betinget tjenestepensjon akkumuleres i en betingetbeholdning.

§ 22-2 Betinget tjenestepensjon - uttak

Betinget tjenestepensjon gis tidligst fra og med måneden etter den måneden melding om uttak blir gitt, likevel tidligst fra og med måneden etter fylte 62 år. Dersom det innvilges betinget tjenestepensjon etter at et medlem har fylt 70 år, skal årlig pensjon beregnes som om uttaket skjedde ved 70 år.

Betingetbeholdningen gjøres om til årlig pensjon ved å dividere med delingstallet på uttakstidspunktet for pensjonen.

Betinget tjenestepensjon kan ikke tas ut gradert eller stanses. Pensjonen kan kombineres med arbeidsinntekt uten at pensjonen blir avkortet.

Regulering av påslagspensjon, betinget tjenestepensjon og 2011-tillegg

§ 23-1 Regulering av påslagspensjon, betinget tjenestepensjon og 2011-tillegg

Påslagsbeholdningen etter § 20-1 og betingetbeholdningen etter § 22-1 reguleres årlig fra 1. mai i samsvar med lønnsveksten. Ved reduksjon av uttaksgrad eller stans av påslagspensjon skal reguleringen av påslagsbeholdningen ta hensyn til når i året endringen fant sted.

Regulering av alderspensjon etter kapittel 3 under utbetaling foretas ved at pensjonen reguleres årlig fra 1. mai i samsvar med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosentpoeng, likevel slik at alderspensjon etter § 24-2 reguleres ved at pensjonsgrunnlaget reguleres årlig fra 1. mai i samsvar med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosentpoeng. Ved førstegangsuttak og ved økning av uttaksgrad skal reguleringen ta hensyn til når i året uttaket eller gradsendingen fant sted. Overgangstillegg etter § 25-1 beregnes av det til enhver tid gjeldende grunnbeløpet i folketrygden.

Bestemmelsen i andre ledd andre punktum gjelder tilsvarende ved første regulering etter 67 år.

Pensjonsgrunnlaget for oppsatt alderspensjon etter § 24-2 reguleres med lønnsveksten fram til tidspunktet det ytes pensjon etter § 24-2. Når en arbeidstaker har gått over fra et høyere til et lavere samlet pensjonsgrunnlag, jf. § 14-6, skal det tidligere grunnlaget som har betydning for pensjonsberegningen reguleres tilsvarende.

Ved regulering av beholdninger, pensjoner og pensjonsgrunnlag etter første til femte ledd benyttes de reguleringsfaktorer Kongen fastsetter etter folketrygdloven § 19-14 åttende ledd og § 20-18 åttende ledd.

Hvis departementet gir nærmere forskrifter om regulering av pensjoner etter denne paragrafen, gjøres tilsvarende bestemmelser gjeldende for denne pensjonsordningen.

Oppsatt pensjon

§ 24-1 Oppsatt pensjon for medlemstid etter 2019

Fratrer et medlem sin stilling med minst ett års samlet medlemstid, men uten rett til straks å få pensjon etter dette kapitlet, har medlemmet rett til oppsatt påslagspensjon og oppsatt betinget tjenestepensjon. Pensjonen beregnes etter reglene i kapitlet her.

§ 24-2 Oppsatt pensjon for medlemstid før 2020

Medlemmer med medlemstid før 2020 har rett til oppsatt alderspensjon dersom samlet medlemstid er minst tre år.

Pensjonen beregnes av medlemmets pensjonsgrunnlag 31. desember 2019. Har medlemmet 31. desember 2019 lenger medlemstid enn 30 år, skal gjennomsnittlig stillingsandel beregnes med utgangspunkt i de 30 årene med høyest stillingsandel.

Den årlige alderspensjonen beregnes slik:

- a) Har medlemmet 31. desember 2019 full medlemstid, eller mer, får medlemmet full alderspensjon. Full medlemstid er den medlemstiden medlemmet ville hatt fra den dagen vedkommende ble medlem av pensjonsordningen og fram til aldersgrensen, likevel ikke mer enn 40 år og ikke mindre enn 30 år. Pensjonen skal utgjøre 66 prosent av pensjonsgrunnlaget.
- b) Har medlemmet 31. desember 2019 ikke full medlemstid, skal medlemmet ha en avkortet alderspensjon som utgjør en så stor andel av full pensjon som medlemstiden 31. desember 2019 utgjør av full medlemstid.

Forsørger medlemmet barn under 18 år, skal det for hvert barn ytes et barnetillegg på 10 prosent av alderspensjonen etter levealdersjustering. Alderspensjonen med barnetillegg må likevel ikke overstige 90 prosent av pensjonsgrunnlaget etter levealdersjustering når pensjonen er beregnet etter full medlemstid. Er pensjonen beregnet etter kortere enn full medlemstid, skal det foretas en forholdsmessig avkorting. Barnetillegg betales ut den måneden barnet fyller 18 år eller i tilfelle måneden etter barnets død.

Alderspensjonen skal levealdersjusteres ved hjelp av justeringstall fastsatt med utgangspunkt i delingstall fastsatt av Arbeids- og velferdsdirektoratet, jf. folketrygdloven §§ 20-12 og 20-13. Justeringstallet framkommer ved å dividere delingstallene med 13,42. Justeringstallet ved uttak av pensjonen legges til grunn.

Alderspensjonen gis tidligst fra og med måneden etter den måneden melding om uttak blir gitt, likevel tidligst fra og med måneden etter fylte 62 år. Dersom pensjonen ikke er tatt ut innen medlemmet fyller 75 år, utbetales pensjonen fra og med måneden etter fylte 75 år. Det er et vilkår at medlemmet mottar alderspensjon fra folketrygden på uttakstidspunktet. Pensjonen kan ikke tas ut gradert eller stanses. Barnetillegg etter tredje ledd gis tidligst fra måneden etter fylte 65 år.

Alderspensjonen kan kombineres med arbeidsinntekt uten at pensjonen blir avkortet.

Overgangstillegg

§ 25-1 Overgangstillegg

Medlem født i årene 1963–1970 som fratrer medlemspliktig stilling helt i perioden mellom fylte 62 og 67 år, og som har minst 15 års samlet medlemstid, gis et overgangstillegg fra og med måneden etter den måneden medlemmet fratrer. Tillegget opphører ved gjeninntreden i medlemspliktig

stilling. Medlemmet gis tillegget på nytt ved senere hel fratreden. Tillegget opphører senest måneden etter at medlemmet fyller 67 år.

Fullt overgangstillegg er 0,15 ganger folketrygdens grunnbeløp og ytes til medlem født i 1963. Tillegget beregnes forholdsmessig for medlemmer med medlemstid mindre enn 40 år og for gjennomsnittlig stillingsandel lavere enn 100 prosent. Dersom samlet medlemstid er over 40 år, skal gjennomsnittlig stillingsandel beregnes med utgangspunkt i de 40 årene med høyest stillingsandel.

1964-kullet får 87,5 prosent av overgangstillegget som 1963-kullet får, 1965-kullet får 75 prosent osv. til 1970-kullet, som får 12,5 prosent av tillegget.

Tillegget skal ikke levealdersjusteres. Det avkortes ikke mot arbeidsinntekt fra stilling som ikke er medlemspliktig. Tillegget kan ikke tas ut gradert.

Opphør av pensjon

§ 26-1 Opphør av pensjon

Pensjon etter kapitlet her opphører ved utgangen av måneden etter måneden medlemmet døde. Pensjon etter §§ 24-2 og 21-1, løper ytterligere en måned dersom avdøde etterlater seg ektefelle.

Dersom et medlem dør uten at pensjon etter § 24-2 er begynt å løpe, og medlemmet ved dødsfallet heller ikke hadde midlertidig uførepensjon eller uførepensjon, skal det, dersom medlemmet etterlater seg ektefelle, utbetales et beløp svarende til en måneds pensjon etter § 24-2, beregnet med et justeringstall lik 1,000.

KAPITTEL 4 – UFØRE OG ETTERLATTEPENSJONER

Midlertidig uførepensjon og uførepensjon

§ 27-1 Vilkår for midlertidig uførepensjon og uførepensjon

Det er et vilkår for rett til midlertidig uførepensjon og uførepensjon at medlemmet har fått evnen til å utføre inntektsgivende arbeid (inntektsevnen) nedsatt på grunn av sykdom, skade eller lyte i en slik grad at vedkommende ikke kan fortsette i sin vanlige stilling og ikke kan skaffe seg annet høvelig arbeid. Ved vurdering av om det foreligger sykdom gjelder det samme sykdomsbegrepet som i folketrygdloven kapitlene 11 og 12.

Det er et vilkår for uførepensjon at inntektsevnen er varig nedsatt, se folketrygdloven § 12-7 første ledd. Midlertidig uførepensjon gis når det ikke er avklart om inntektsevnen er varig nedsatt. Et medlem som er innvilget arbeidsavklaringspenger fra folketrygden, får midlertidig uførepensjon. Et medlem som er innvilget uføretrygd fra folketrygden, får uførepensjon.

Dersom medlemmet ikke har tapt hele inntektsevnen i stillingen som gir rett til medlemskap i pensjonsordningen, ytes det redusert (gradert) pensjon svarende til den del av inntektsevnen som er tapt. Ved denne vurderingen tas det hensyn til ethvert arbeid som medlemmet kan utføre. Dersom pensjonisten har rett til arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd fra folketrygden, ytes pensjonen normalt etter samme grad som i folketrygden. Dersom medlemmet ikke hadde full stilling da

uførheten inntrådte, fastsettes graden i forhold til inntekten i den reduserte stillingen. Det gis ikke pensjon ved lavere uføregrad enn 20 prosent.

Retten til midlertidig uførepensjon og uførepensjon inntreffer ikke når inntektsevnen blir nedsatt innen to år etter at medlemmet tiltrådte stillingen, og nedsettelsen skyldes en sykdom eller et lyte som medlemmet led av eller hadde symptomer på ved tiltredelsen, og som det må antas at han eller hun da kjente til. Det samme gjelder dersom et medlem som har deltidsstilling, får økt stillingsprosenten. Det kan likevel gis hel eller delvis pensjon når særlige grunner taler for det.

Rett til uførepensjon etter kapitlet her har også den som har minst tre års samlet tjenestetid og har fratrudd stillingen etter 1. januar 1967 med rett til oppsatt alderspensjon, og som senere blir innvilget uføretrygd fra folketrygden. Uførepensjonen gis fra samme tidspunkt og med samme uføregrad som ytelsen fra folketrygden.

§ 27-2 Beregning av midlertidig uførepensjon og uførepensjon

Ved beregning av midlertidig uførepensjon og uførepensjon tas det hensyn til hvor stor del av inntektsevnen som er tapt (uføregraden) og medlemmets medlemstid. Har medlemmet tapt hele inntektsevnen, utgjør full pensjon summen av

- a. 25 prosent av folketrygdens grunnbeløp, likevel ikke mer enn 6 prosent av pensjonsgrunnlaget,
- b. 3 prosent av pensjonsgrunnlaget opp til 6 ganger grunnbeløpet og
- c. 69 prosent av den delen av pensjonsgrunnlaget som er mellom 6 og 12 ganger grunnbeløpet.

Dersom inntektsevnen er nedsatt, men ikke i en slik grad at medlemmet har rett til arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd fra folketrygden, beregnes pensjonen etter første ledd og tillegges 66 prosent av pensjonsgrunnlaget opp til 6 ganger grunnbeløpet. Det samme gjelder når medlemmet får avtalefestet pensjon som omfattes av samordningsloven § 1 nr. 1 første ledd bokstav a og ikke lenger har rett til arbeidsavklaringspenger fra folketrygden. Dersom medlemmet får avtalefestet pensjon som omfattes av samordningsloven § 1 nr. 1 første ledd bokstav d første punktum, skal pensjonen likevel beregnes etter første ledd i paragrafen her, jf. tredje til sjuende ledd.

Det pensjonsgrunnlaget medlemmet har på det tidspunktet uførepensjonen skal begynne å løpe, benyttes ved beregningen. Pensjonsgrunnlaget fastsettes etter §§ 4-1 til 4-6. Dersom sykdommen, skaden eller lytet har redusert inntektsevnen gradvis, kan det ved beregning av pensjonen tas utgangspunkt i det pensjonsgrunnlaget medlemmet hadde før sykdommen, skaden eller lytet oppstod. Den stillingsprosenten medlemmet hadde før sykdommen, skaden eller lytet oppstod, skal da legges til grunn ved beregningen.

Dersom uføregraden er lavere enn 100 prosent, fastsettes pensjonen til en forholdsmessig andel av beløpet beregnet etter første og andre ledd.

Er medlemstiden kortere enn 30 år, avkortes pensjonen forholdsmessig. Det skal medregnes medlemstid medlemmet ville ha fått om han eller hun var blitt stående i stillingen til aldersgrensen (framtidig medlemstid), men ikke ut over 67 år, jf. § 5-3.

Det medregnes ikke framtidig medlemstid dersom pensjonen er innvilget etter § 27-1 femte ledd. Uførepensjonen skal da avkortes etter forholdet mellom medlemstiden og den medlemstid vedkommende ville ha fått fra den dag han eller hun ble medlem av pensjonsordningen og fram til aldersgrensen, likevel ikke mer enn 40 år og ikke mindre enn 30 år.

Skyldes uførheten en skade eller sykdom som er en umiddelbar følge av usedvanlig påkjenning eller ulykkestilfelle i tjenesten, skal pensjonen beregnes med full medlemstid.

§ 27-3 Barnetillegg

Forsørger medlemmet barn under 18 år, skal det for hvert barn ytes et barnetillegg på 4 prosent av pensjonsgrunnlaget opp til 6 ganger folketrygdens grunnbeløp. Barnetillegget reduseres forholdsmessig hvis pensjonen er beregnet etter redusert medlemstid. Det samme gjelder ved redusert uføregrad.

Samlet barnetillegg kan likevel ikke overstige et beløp tilsvarende 12 prosent av pensjonsgrunnlaget opp til 6 ganger folketrygdens grunnbeløp. Er barnetillegget redusert etter første ledd annet og tredje punktum, reduseres beløpsgrensen tilsvarende.

Barnetillegg utbetales til og med den måneden barnet fyller 18 år eller i tilfelle måneden etter barnets død.

§ 27-4 Avkortning av midlertidig uførepensjon og uførepensjon ved arbeidsinntekt

Pensjonen reduseres dersom pensjonisten har inntekt som overstiger en inntektsgrense som beregnes når uførepensjonen innvilges. Inntektsgrensen tilsvarende den inntekten pensjonisten er forutsatt å kunne skaffe seg etter uførheten og oppjusteres i samsvar med senere reguleringer av grunnbeløpet. Mottar pensjonisten uføretrygd fra folketrygden, tillegges inntektsgrensen 40 prosent av folketrygdens grunnbeløp pr. kalenderår.

Reduksjonen skal svare til den overskytende inntekten multiplisert med vedkommendes uførepensjon ved 100 prosent uførhet og dividert med pensjonsgrunnlaget.

Som inntekt etter første og andre ledd regnes pensjongivende inntekt etter folketrygdloven § 3-15 eller inntekt av samme art fra utlandet. Det kan gjøres unntak for inntekt som skriver seg fra en avsluttet aktivitet.

Den fastsatte uføregraden endres ikke selv om pensjonen reduseres på grunn av inntekt.

Det utbetales ikke pensjon når inntekten utgjør mer enn 80 prosent av samlet inntekt før uførhet.

Barnetillegg etter § 27-3 reduseres i samme forhold som pensjonen er redusert etter første og andre ledd.

§ 27-5 Krav om uførepensjon

Det er et vilkår for å få rett til midlertidig uførepensjon og uførepensjon at medlemmet setter fram krav om dette. Kravet og de enkelte terminytelser er gjenstand for foreldelse i henhold til bestemmelsen i forsikringsavtaleloven § 18-6, jf. også § 9-5.

Et medlem som gjør krav på midlertidig uførepensjon eller uførepensjon, plikter å gi de opplysninger og levere de dokumenter som er nødvendig for at forsikringsgiver skal kunne vurdere om vedkommende har rett til pensjon. Dersom forsikringsgiver finner det nødvendig, kan den som søker pensjon, pålegges å la seg undersøke av en lege etter forsikringsgivers bestemmelse. Forsikringsgiver dekker utgiftene ved undersøkelsen.

Et medlem som mottar pensjon, plikter å underrette forsikringsgiveren om endringer i forhold som kan være avgjørende for om medlemmet fortsatt har rett til ytelsen. Medlemmet skal opplyse om forventet inntekt og om endringer i inntekten. Dersom medlemmet har fått utbetalt for lite eller for mye pensjon, skal det foretas et etteroppgjør. Dersom det er utbetalt for lite, skal differansen etterbetales som et engangsbeløp. For mye utbetalt uførepensjon kan inndrives uten hensyn til skyld og kan avregnes ved å trekke i framtidige utbetalinger av uførepensjon og alderspensjon fra forsikringsgiveren.

§ 27-6 Utbetaling av midlertidig uførepensjon og uførepensjon

Midlertidig uførepensjon og uførepensjon skal utbetales fra og med den måneden medlemmet fyller vilkårene. Pensjonen faller bort i den utstrekning det utbetales lønn under sykdom eller sykepenger fra folketrygden. Etterbetaling av pensjon til medlem som mottar arbeidsavklaringspenger etter folketrygdloven kapittel 11 eller uføretrygd etter folketrygdloven kapittel 12, skal skje med samme virkningstidspunkt som for folketrygdens ytelser.

Retten til midlertidig uførepensjon og uførepensjon faller bort fra og med måneden etter at medlemmet når aldersgrensen for stillingen, men senest fra måneden etter fylte 67 år. Ved dødsfall utbetales pensjonen til og med måneden etter døds måneden. Dersom avdøde etterlater seg ektefelle, løper pensjonen ytterligere en måned.

Dersom arbeidsavklaringspenger etter folketrygdloven kapittel 11 er redusert eller stanset av andre grunner enn ved samtidig arbeid etter folketrygdloven § 11-23, kan midlertidig uførepensjon reduseres eller stanses tilsvarende.

Et medlem som forsettlig er skyld i at inntektsevnen er nedsatt, har ikke rett til midlertidig uførepensjon eller uførepensjon. Medlemmet har heller ikke rett til pensjon dersom han eller hun uten rimelig grunn nekter å ta imot tilbud om behandling, rehabilitering eller arbeidsrettede tiltak. Det samme gjelder dersom medlemmet opptre på en måte som vedkommende bør forstå kan forverre helsetilstanden eller forlenge arbeidsuførheten.

Dersom medlemmet beholder retten til opprinnelig uføregrad etter folketrygdloven § 12-10 tredje ledd (hvilende rett), beholder medlemmet også retten til opprinnelig uføregrad etter bestemmelsene

her i samme tidsrom. Medlemmet må gi forsikringsgiver melding om at retten til opprinnelig uføregrad fra folketrygden er i behold.

§ 27-7 Revurdering

Spørsmålet om rett til midlertidig uførepensjon og uførepensjon kan til enhver tid tas opp til ny behandling.

§ 27-8 Tilsvarende anvendelse av forskrifter

Hvis departementet gir forskrifter om reduksjon av pensjon på grunn av inntekt, etteroppgjør, bortfall av pensjon på grunn av lønn under sykdom eller sykepenger fra folketrygden, overgangsregler, inntektsprøving, samordning mm., gjøres tilsvarende bestemmelser gjeldende for denne pensjonsordningen.

Ektefellepensjon (enkepensjon eller enkemannspensjon)

§ 28-1 Vilkår for ektefellepensjon

Gjenlevende ektefelle etter et medlem har rett til ektefellepensjon. Det samme gjelder gjenlevende ektefelle etter tidligere medlem som mottok avtalefestet pensjon eller alderspensjon.

Rett til ektefellepensjon inntreffer ikke når medlemmet dør innen ett år etter innmelding i pensjonsordningen eller etter at ekteskapet ble inngått og dødsfallet skyldes sykdom som medlemmet led av eller hadde symptomer på ved tilsetningen eller ekteskapsinngåelsen og som en av ektefellene må antas ha kjent til.

Ektefellepensjon løper fra og med den måned medlemmet dør.

Ektefellepensjon løper ut måneden etter den måned den berettigede dør.

§ 28-2 Beregning av ektefellepensjon

a) Full årlig ektefellepensjon skal utgjøre 9 prosent av det pensjonsgrunnlaget som det avdøde medlemmet hadde (nettopensjon). Se likevel overgangsregler i punkt b). Med pensjonsgrunnlag menes pensjonsgrunnlag fastsatt etter reglene i §§ 4-1 til 4-6. Bestemmelsene i §§ 14-4 og 14-6 gjelder tilsvarende. Er den avdødes medlemstid 30 år eller mer, ytes det full ektefellepensjon. Dersom den avdødes medlemstid er mindre enn 30 år, ytes det redusert ektefellepensjon. Pensjonen skal da utgjøre så mange trettideler av full pensjon som den avdøde har medlemsår. Dersom den avdøde mottok avtalefestet pensjon eller alderspensjon legges samlet faktisk medlemstid til grunn ved beregning av pensjonen. Ellers skal den medlemstiden den avdøde ville ha fått ved å fortsette i stillingen fram til aldersgrensen legges til grunn, men ikke ut over 67 år. Ved fastsettelse av fremtidig stillingsprosent tas utgangspunkt i stillingsprosent ved utløpet av siste kvartal før dødsfallet.

b) Når den gjenlevende ektefellen er født før 1.7.1950, og avdøde ble medlem i pensjonsordningen første gang før 1.7.2000, ytes det ektefellepensjon etter denne bestemmelsen.

Det samme gjelder når gjenlevende ektefelle er født før 1.1.1955, og den avdøde ble medlem av pensjonsordningen første gang før 1.10.1976 (de pensjonskasser som pr. 30.4.2004 har annen dato beholder denne), og ekteskapet ble inngått før 1.1.2010. Full årlig ektefellepensjon skal utgjøre 39,6 prosent av det pensjonsgrunnlaget som det avdøde medlemmet hadde (bruttopenisjon).

Bestemmelsene i punkt a), tredje til åttende punktum gjelder tilsvarende. Pensjonen reduseres ev. etter reglene i § 28-3. Dette gjelder likevel ikke for pensjon til enke etter mannlig medlem omfattet av andre punktum. Det gjelder heller ikke for annen gjenlevende ektefelle etter andre punktum for medlemstid opptjent etter 1.1.1994.

Merknad

Forskrift av 06.07.2010 nr 1075 gjelder tilsvarende.

§ 28-3 Reduksjon ved inntekt og annen pensjon

Enkemannspensjon fastsatt etter reglene i § 28-2 punkt b) skal reduseres i henhold til reglene i punkt a) og b) nedenfor, i nevnte rekkefølge. Det samme gjelder enkepensjoner fastsatt etter reglene i § 28-2 punkt b) i de tilfeller medlemmet er innmeldt første gang 01.10.1976 eller seinere.

a) Dersom den gjenlevende ektefellen samtidig har alderspensjon etter kapittel 2, midlertidig uførepensjon eller uførepensjon etter kapittel 4 eller fra en annen tjenstepensjonsordning, skal enke- eller enkemannspensjonen reduseres etter bestemmelsene her.

Har den gjenlevende ektefellen alderspensjon, skal pensjonene ikke overstige et beløp som svarer til 60 prosent av summen av den gjenlevendes og den avdødes alderspensjoner. Avdødes alderspensjon regnes av samme pensjonsgrunnlag og medlemstid som er lagt til grunn for enke- eller enkemannspensjonen. Det overskytende beløpet skal gå til fradrag i enke- eller enkemannspensjonen.

Har den gjenlevende ektefellen uførepensjon, skal enke- eller enkemannspensjonen utgjøre det beløpet som framkommer etter annet ledd når en benytter en beregnet alderspensjon for den gjenlevende ektefellen med samme pensjonsgrunnlag og medlemstid som uførepensjonen. Dersom uførepensjonen er gradert, skal den beregnede alderspensjonen graderes tilsvarende.

b) Når den gjenlevende ektefelle ut fra alder og ervervsevne, foreliggende ervervsmuligheter og omstendighetene for øvrig kan ventes å få en årlig ervervsinntekt som overstiger 50 % av grunnbeløpet i folketrygden, skal ektefellepensjonen reduseres. Reduksjonen skal utgjøre 40 % av den del av forventet årlig ervervsinntekt som overstiger 50 % av grunnbeløpet. Skjer det en vesentlig endring i de forhold som har vært avgjørende for fastsettelsen av ektefellepensjonen, kan saken prøves på nytt og pensjonen endres eller falle bort.

Når spørsmål om overgangsstønnad eller pensjon fra folketrygden til gjenlevende ektefelle er avgjort, skal pensjonen fra pensjonsordningen fastsettes etter den forventede ervervsinntekt som er lagt til grunn i folketrygden. Har gjenlevende ektefelle fylt 67 år, skal ektefellepensjonen ikke avkortes med

mindre vedkommende har ervervsinntekt. Når gjenlevende er fylt 70 år reduseres pensjonen ikke på grunn av ervervsinntekt.

Hvis departementet gir nærmere forskrifter for fastsettelse av ektefellepensjonen i Statens pensjonskasse, gjøres tilsvarende bestemmelser gjeldende for denne pensjonsordningen.

Ektefellepensjon som beregnes som bruttopensjon, jf. § 28-2 bokstav b), reduseres etter samordningslovens bestemmelser.

§ 28-4 Opphør ved gjengifte

Løpende ektefellepensjon opphører dersom gjenlevende ektefelle inngår nytt ekteskap, men den begynner å løpe igjen dersom det nye ekteskap oppløses ved død eller skilsmisse.

Når en ektefellepensjon er opphørt fordi gjenlevende ektefelle har inngått nytt ekteskap, kan forsikringsgiver bestemme at vedkommende skal få sin pensjon helt eller delvis tilbake dersom ektefellene ikke samlet har tilstrekkelige eksistensmidler.

Stans og igangsetting av pensjon i henhold til denne paragraf skjer fra og med måneden etter at den begivenhet fant sted som betinget stansen eller igangsettingen.

§ 28-5 Ektefellepensjon etter flere

Har vedkommende rett til ektefellepensjon fra denne pensjonsordningen også etter den siste ektefelle, kan den samlede ektefellepensjon ikke overstige ektefellepensjonen etter 30 års medlemstid etter den ektefelle som hadde det høyeste pensjonsgrunnlag.

§ 28-6 Fraskilt ektefelle

Fraskilt ektefelle har rett til ektefellepensjon dersom ekteskapet varte i minst 10 år og den fraskilte var minst 45 år ved skilsmissen. Retten opphører dersom den fraskilte inngår nytt ekteskap før medlemmet dør. Var medlemmet gift på ny, fordeles pensjonen mellom de berettigede i forhold til hvor mange påbegynte år hver av dem var gift med medlemmet. Nærmere bestemmelser framgår av ekteskapsloven §§ 86-89.

§ 28-7 Registrert partner

Gjenlevende registrerte partner, jf. ekteskapsloven § 95, har samme rett til ytelser etter dette kapittel som gjenlevende ektefelle og fraskilt ektefelle.

For ektefellepensjon beregnet etter § 28-2 punkt b gjelder reduksjonsreglene i § 28-3.

Barnepensjon

§ 29-1 Vilkår for barnepensjon

Når et medlem dør, har gjenlevende barn rett til barnepensjon. Forsikringsgiver kan tilstå barnepensjon også til stebarn og pleiebarn som avdøde forsørget. Pensjonen løper til utløpet av den måneden barnet fyller 20 år. Barnepensjon etter medlem som er død før 1.1.2001 løper likevel bare til utløpet av den måned barnet fyller 18 år. For disse kan forsikringsgiver tilstå hel eller delvis pensjon inntil 21 år dersom omsynet til barnets utdanning gjør det rimelig og barnet ikke forsørger seg selv og ikke har midler til det. Dør barnet tidligere, betales pensjonen til og med måneden etter døds måneden.

Barnepensjon løper fra og med den måned medlemmet dør.

Barnepensjon løper ut måneden etter den måned den berettigede dør.

Barnepensjon som skal opphøre pga. barnets alder, løper ut den måned hvor alderen nås.

§ 29-2 Beregning av barnepensjon

Full årlig barnepensjon skal utgjøre 15 prosent av det pensjonsgrunnlaget som det avdøde medlemmet hadde (nettopensjon). Med pensjonsgrunnlag menes pensjonsgrunnlag fastsatt etter reglene i §§ 4-1 til 4-6. Bestemmelsene i §§ 14-4 og 14-6 gjelder tilsvarende.

Er den avdødes pensjongivende medlemstid 30 år eller mer, ytes det full barnepensjon. Dersom den avdødes medlemstid er mindre enn 30 år, ytes det redusert barnepensjon. Pensjonen skal da utgjøre så mange trettideler av full pensjon som den avdøde hadde medlemsår.

Dersom den avdøde mottok avtalefestet pensjon eller alderspensjon, legges den faktiske medlemstiden den avdøde hadde til grunn ved beregning av pensjonen. Ellers skal den medlemstiden den avdøde ville ha fått ved å fortsette i stillingen fram til aldersgrensen legges til grunn.

Barnepensjon etter medlem som er død før 1.1.2001 beregnes likevel etter de satser og regler som gjaldt ved dødsfallet.

Har barnet rett til barnepensjon fra TPO etter både moren og faren, får barnet pensjon etter hver av dem.

Regulering av midlertidig uføre-, uføre-, ektefelle- og barnepensjon

§ 30-1 Regulering av midlertidig uføre-, uføre-, ektefelle- og barnepensjon

Regulering av uførepensjon og enke- og enkemannspensjon under utbetaling foretas ved at pensjonsgrunnlaget reguleres årlig fra 1.5. i samsvar med lønnsveksten fram til fylte 67 år. Deretter reguleres pensjonsgrunnlaget i samsvar med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosentpoeng. Ved første reguleringstidspunkt etter pensjonsuttak i månedene juni til april settes fratrekket forholdsmessig ned ut fra når i perioden pensjonen ble tatt ut. Barnepensjon reguleres etter første punktum i leddet her.

Dersom medlemmet dør før omregningstidspunktet ved 65 eller 67 år, jf. § 17-1, skal pensjonsgrunnlaget ved beregning av enke- eller enkemannspensjon og barnepensjon etter dette kapittel omregnes ved at det oppreguleres med lønnsveksten fra fratredelsestidspunktet og fram til virkningstidspunktet for pensjonen.

Bestemmelsen i første ledd tredje punktum gjelder tilsvarende ved første regulering etter at pensjonsgrunnlaget er omregnet.

Pensjonsgrunnlaget for medlemmer som fratrer sin stilling uten rett til straks å få pensjon eller avtalefestet pensjon fra arbeidsgiver, jf. § 31-1, reguleres med lønnsveksten fram til tidspunktet det ytes pensjon etter denne pensjonsordningen.

Ved regulering av pensjoner og pensjonsgrunnlag etter første til tredje ledd benyttes de reguleringsfaktorer Kongen fastsetter etter folketrygdloven § 19-14 åttende ledd.

Fratreden før aldersgrensen. Oppsatt uføre-, ektefelle- og barnepensjon.

§ 31-1 Vilkår for oppsatt uføre-, ektefelle- og barnepensjon

Medlem som slutter i arbeidsgiverens tjeneste uten å få rett til straks begynnende pensjon eller avtalefestet pensjon fra arbeidsgiveren, og som derved blir utmeldt av pensjonsordningen, har rett til oppsatt pensjon hvis faktisk opparbeidet medlemstid er på minst 3 år.

§ 31-2 Utbetaling av oppsatt uføre-, ektefelle- og barnepensjon

Rett til uføre-, ektefelle- og barnepensjon inntreer når vilkårene i hhv. §§ 27-1, 28-1 og 29-1 er oppfylt.

Pensjonen løper fra måneden etter at retten har oppstått, jf. første ledd.

§ 31-3 Beregning av oppsatt uføre-, ektefelle- og barnepensjon

Den oppsatte uføre-, ektefelle og barnepensjonen beregnes av pensjonsgrunnlaget på fratredelsestidspunktet. Senere regulering skjer i samsvar med § 30-1.

Pensjonsopptjeningen skal skje lineært, dvs. man skal opptjene like store deler av full pensjon for hvert år man er medlem.

Ville medlemmet oppnådd mindre enn 30 års medlemstid ved aldersgrensen, avkortes pensjonen etter reglene i § 27-2 femte og sjette ledd, § 28-2 bokstav a) og § 29-2 andre ledd.

Ville medlemmet oppnådd mer enn 30 års medlemstid, avkortes pensjonen etter forholdet mellom, jf. § 5-1, medlemstid og den medlemstid medlemmet ville oppnådd ved aldersgrensen, likevel ikke mer enn 40 år. Mulig oppnåelig medlemstid regnes fra da medlemmet første gang ble innmeldt i pensjonsordning tilsluttet overføringsavtalen, jf. § 5-2.

Sikringsbestemmelse: Medlem som har vært medlem av pensjonsordning i KLP før arbeidsgiverens tilslutning til Fellesordningen, skal likevel ha pensjon beregnet etter reglene i § 14-7 bokstav b), eventuelt etter samme paragrafs bokstav a).

§ 31-4 Bortfall av rett til oppsatt uføre-, ektefelle- og barnepensjon

Tar det tidligere medlem på ny stilling som medfører medlemskap i denne pensjonsordningen eller annen pensjonsordning som går inn under overføringsavtalen med Statens pensjonskasse, faller retten til oppsatt uføre-, ektefelle- og barnepensjon bort. Medlemstiden medregnes som pensjongivende i den nye stilling.

DEL II – AVTALEFESTET PENSJON

KAPITTEL 1 – AVTALEFESTET PENSJON FOR ÅRSKULL 1962 OG ELDRE

§ 1 Innledende bestemmelser

Med avtalefestet pensjon - AFP - menes den pensjon en arbeidstaker har rett til med hjemmel i disse tariffbestemmelser. Fratreden med AFP skal være et tilbud om frivillig fratreden med pensjon.

Den som tar ut AFP kan ikke samtidig ta ut pensjon fra tjenstepensjonsordningen. Retten til å fratred med AFP skal for øvrig ikke berøre de rettigheter og plikter som følger av tjenstepensjonsordningens ordinære regler, herunder eventuelle særaldersgrenser.

Ordningen med AFP fra 62 år til 65 år er ikke en del av tjenstepensjonsordningen og finansieres særskilt. Fra 65 år inngår AFP som en del av rettighetene fra tjenstepensjonsordningen, uavhengig av om pensjonisten mottar pensjon beregnet etter reglene i pensjonskassen, eller i henhold til § 5, første ledd.

§ 2 Pensjonsalder

Arbeidstakere som har fylt 62 år, fratrer med minst 10 % av full stilling og fyller vilkårene i § 3, har rett til avtalefestet pensjon i samsvar med § 5, første ledd.

Medlemmer av kommunale/fylkeskommunale tjenstepensjonsordninger har rett til AFP beregnet etter reglene i pensjonsordningen, dersom de har fylt 65 år, har fratrudd med minst 10 % av full stilling, og enten har minst 10 års medlemskap i pensjonsordningen etter fylte 50 år eller fyller vilkårene i § 3.

§ 3 Vilkår

For å få rett til AFP må arbeidstakeren være tilsatt i lønnet arbeid fram til uttakstidspunktet. Arbeidstakere som må slutte i arbeid på grunn av sykdom anses likevel som tilsatt i hele sykepengeperioden, likevel ikke lenger enn 52 uker.

Arbeidstakeren må ha vært sammenhengende tilsatt i minst 20 % stilling, med en pensjongivende inntekt som på årsbasis overstiger grunnbeløpet i folketrygden, jf. § 4, hos samme arbeidsgiver eller

annen arbeidsgiver med pensjonsordning omfattet av overføringsavtalen mellom offentlige tjenestepensjonsordninger de siste 3 år. Sammenhengende medlemskap i arbeidsgivers tjenestepensjonsordning regnes i denne forbindelse som sammenhengende tjeneste.

De som permitteres i samsvar med permitteringsloven av 6.5.1988 beholder retten til AFP i den tiden de er permittert. Det samme gjelder de som har velferdspolis i inntil 3 måneder og de som har permisjon i medhold av Hovedavtalen eller Hovedtariffavtalen for å inneha offentlig verv eller tillitsverv.

Det er et vilkår at arbeidstakeren ikke mottar noen tjenestepensjon eller andre ytelser som er finansiert av arbeidsgiver på uttakstidspunktet, uten motsvarende arbeidsplikt.

AFP kan likevel tilstås arbeidstakere som oppebærer en delvis uførepensjon finansiert av arbeidsgiver. Dette gjelder også de som på grunn av særaldersgrense har fått omregnet uførepensjonen til alderspensjon ved nådd aldersgrense.

Se § 8, andre og tredje ledd, vedrørende de som får utbetalt ytelser fra folketrygden.

Arbeidstakeren må oppfylle opptjeningskravene i § 4.

Vilkårene i § 3 gjelder ikke for pensjon beregnet etter reglene i § 5, tredje ledd for dem som fyller kravet om 10 års medlemskap i pensjonsordningen etter fylte 50 år, jf. § 2, annet ledd.

§ 4 Opptjeningskrav

I tillegg til at kravene mht. alder i § 2, første ledd og yrkesaktivitet i § 3 må være oppfylt, må vedkommende på uttakstidspunktet fylle følgende vilkår:

1. Arbeidstakeren må ha en pensjongivende inntekt som på årsbasis overstiger grunnbeløpet i folketrygden, og dessuten ha hatt en tilsvarende pensjongivende inntekt i året før uttaksåret.
2. Arbeidstakeren må ha hatt minst 10 år med poengopptjening i folketrygden i perioden fra og med det år vedkommende fylte 50 år til og med året før uttaksåret.
3. Arbeidstakeren må i de 10 beste år i perioden fra og med 1967 til og med året før uttaksåret ha hatt en gjennomsnittlig pensjongivende inntekt på minst 2 ganger folketrygdens grunnbeløp.

Dersom poengtall ikke er fastsatt for året før uttaksåret, fastsettes et foreløpig poengtall på grunnlag av foreliggende opplysninger om pensjongivende inntekt i det aktuelle året.

Med pensjongivende inntekt menes inntekt som nevnt i folketrygdloven § 3-15, det vil i hovedsak si personinntekt unntatt pensjon.

Når den pensjongivende inntekt etter bestemmelsene skal vurderes i forhold til folketrygdens grunnbeløp, skal vurderingen skje i forhold til grunnbeløpet i det år inntekten falt.

§ 5 Pensjonens sammensetning

Fra 62 til 67 år består AFP av grunnpensjon, tilleggspensjon/sært tillegg og et AFP-tillegg som utgjør kr 20 400 pr. år, samt eventuelt et tillegg for forsørget ektefelle. Full pensjon, før AFP-tillegget, tilsvarer ugradert uførepensjon som pensjonisten ville fått beregnet etter reglene i folketrygdloven kapittel 3, slik de lød før lov 16. desember 2011 nr. 59 om endringer i folketrygdloven trådte i kraft, likevel slik at grunnpensjon fastsettes etter reglene i folketrygdloven § 3-2. Det gis ikke poengt tillegg etter § 7-3 nr. 3 i tidligere lov 17.6.1966 nr. 12 om folketrygd. Det skal heller ikke tas hensyn til en avdød ektefelles poengopptjening eller trygdetid. Forsørgingstillegg ytes etter reglene for alderspensjon i folketrygdloven § 3-24, men slik at det bare ytes tillegg for forsørging av ektefelle som er 60 år eller eldre.

Pensjonen kan ikke overstige 70 % av tidligere pensjonsgivende inntekt i folketrygden på årsbasis ved fratredelsen, jf. forskrift av 30.11.2010 nr. 1493 om kombinasjon av avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse og arbeidsinntekt (pensjonsgivende inntekt) § 3.

Fra den første i måneden etter fylte 65 år beregnes AFP etter reglene i pensjonsordningen dersom vilkårene for dette i § 2, annet ledd er til stede og dersom det gir en høyere utbetaling enn etter § 5, første ledd.

§ 6 Regulering av pensjonen

Pensjonen reguleres årlig med virkning fra 1.5. Pensjonen, unntatt forsørgingstillegg og AFP-tillegg, reguleres i samsvar med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosent. Reguleringsfaktoren etter folketrygdloven § 19-14 andre ledd legges til grunn. Ved første reguleringsstidspunkt etter pensjonsuttak i månedene juni til april settes fratrukket forholdsmessig ned ut fra når i denne perioden pensjonen ble tatt ut. Ved regulering av forsørgingstillegg legges reguleringsfaktoren etter folketrygdloven § 19-14 tredje ledd til grunn.

§ 7 AFP og arbeidsinntekt

Dersom pensjonisten har pensjonsgivende inntekt etter uttaket av avtalefestet pensjon, skal pensjonen inkludert eventuelle vedtektsfestede tillegg reduseres med samme prosentandel som den nye pensjonsgivende inntekten utgjør av den tidligere pensjonsgivende inntekt. Det gjelder likevel et toleransebeløp på 15.000 kroner. Dersom pensjonisten har fått utbetalt for mye eller for lite pensjon, skal det foretas et etteroppgjør. Forskrift av 30.11.2010 nr. 1493 om kombinasjon av avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse og arbeidsinntekt (pensjonsgivende inntekt) gjelder tilsvarende.

Denne bestemmelsen gjelder likevel ikke for dem som får sin pensjon beregnet etter pensjonsordningens ordinære regler, jf. § 5, tredje ledd.

§ 8 Virkningstidspunkt mv.

AFP kan tidligst ytes fra og med kalendermåneden etter at pensjonsalder iht. § 2 er nådd og vedkommende har satt fram krav om ytelser. Pensjon kan dog først iverksettes fra lønnsopphør. Det

kan gis etterbetaling for inntil 3 kalendermåneder før den måned kravet ble satt fram, forutsatt at vilkårene ellers var oppfylt.

Dersom vedkommende mottar arbeidsavklaringspenger, uføretrygd eller etterlattepensjon fra folketrygden, inntreter retten til AFP tidligst fra og med kalendermåneden etter den kalendermåned ytelse som nevnt falt bort. Retten til AFP faller bort fra og med den kalendermåned vedkommende mottar slike ytelse fra folketrygden. Denne begrensning gjelder likevel ikke for AFP beregnet etter reglene i pensjonsordningen, jf. § 5, tredje ledd.

Det kan heller ikke tas ut avtalefestet pensjon samtidig med alderspensjon fra folketrygden. Er det tatt ut alderspensjon fra folketrygden, må den stanses før det gis avtalefestet pensjon. Det kan heller ikke ytes avtalefestet pensjon etter denne ordningen til en person som mottar eller har mottatt avtalefestet pensjon etter AFP-tilskottsloven.

Retten til AFP faller bort fra og med kalendermåneden etter at vedkommende fyller 67 år. Med arbeidsgivers samtykke kan arbeidstakere ta ut delpensjon.

§ 9 Anke

Vedtak om ytelse fra AFP kan ankes inn for Trygderetten, jf. lov av 16.12.1966, nr. 9. Kopi av sakspapirer sendes styret, jf. Del I Tjenestepensjon, kapittel 1 § 12-1.

Tvist om forståelsen av disse tariffbestemmelser knyttet til enkeltsaker kan avgjøres av styret. Slike enkeltsaker skal sendes via den søknadsbehandlende pensjons innretning som sørger for videresendelse til Pensjonskontoret.

§ 10 Styre

Se Del I Tjenestepensjon, kapittel 1 §§ 12-1 til 12-4.

§ 11 Administrasjon

Pensjoner etter denne avtale administreres av aktuell pensjonsinnretning som har ansvaret for korrekt pensjonsutbetaling. Dersom arbeidsgiver ikke har etablert pensjonsordning, står arbeidsgiver ansvarlig for ytelsen.

KAPITTEL 2 - AVTALEFESTET PENSJON FOR ÅRSKULL 1963 OG YNGRE

Her settes inn tariffbestemmelser om Avtalefestet pensjon for årskull 1963 og yngre som bygger på Pensjonsavtalen av 3. mars 2018.

Vedlegg 2 til protokoll om opprettelse av SGS 2020 Pensjonsordninger

HTA kapittel 1, 3 og 6

Endringer fremkommer i **fet kursiv** og gjennomstreket tekst. Kommentarer er merket med understrek.

HTA Kapittel 1

2.4 Åremålsstillinger

For stillinger der det med hjemmel i arbeidsmiljøloven, kommuneloven eller opplæringsloven tilsettes på åremål, gjelder nedenstående bestemmelser:

En åremålsperiode skal være minimum seks år. Arbeidstakere tilsatt i åremålsstilling, skal underrettes om hvorvidt tilsetningen forlenges for en ny åremålsperiode senest ett år før tilsettingsforholdet opphører. Ved forlengelse kan ny åremålsperiode være kortere enn seks år.

Retrettstilling

Ved tilsetting i åremålsstilling bør det inngås avtale om retrettstilling ved åremålets utløp. Det skal framgå av arbeidsavtalen hvorvidt arbeidstakeren har krav på retrettstilling.

Dersom den tilsatte ved åremålsstillingens utløp har fylt 60 år, har stillingsinnehaveren krav på retrettstilling.

I de tilfeller det er knyttet retrettstilling til en åremålsstilling, skal lønns- og arbeidsvilkår for retrettstillingen avtales så tidlig som mulig.

Lønnen i retrettstillingen skal stå i et rimelig forhold til lederstillingens lønn og skal ikke være lavere enn det som er normalt for tilsvarende stillinger i kommunen/fylkeskommunen/virksomheten.

Når retrettstilling benyttes og arbeidstaker **er født 1962 eller tidligere og** ved åremålets utløp er fylt 64 år, garanteres arbeidstaker tilsvarende pensjonsgrunnlag som det vedkommende hadde i sin lederstilling ved åremålets utløp.

12.5 — Avlønning av alderspensjonister

~~Alderspensjonister kan engasjeres på pensjonistvilkår herunder AFP-pensjonister som mottar AFP etter pensjonsordningens ordinære regler jf. vedlegg 4 § 5, tredje ledd. Ordningen gjelder ikke AFP-pensjonister, jf. vedlegg 4, § 5 første og annet ledd (folketrygdberegnet AFP).~~

~~Timelønn er kr. 201,- pr. faktisk arbeidet time. Utover dette utbetales lørdags- og søndagstillegg, helge- og høytidstillegg og kvelds- og nattillegg slik det framgår av kapittel 1, § 5 i Hovedtariffavtalen.~~

~~Personer som er engasjert etter denne bestemmelsen beholder pensjonen uforandret og skal ikke meldes inn i pensjonsordningen (TPO).~~

Bestemmelsen flyttes til ny avtaletekst om Pensjonsordninger § 3-2.

HTA Kapittel 3

3.6 Bonus (produktivitets-/effektivitetstiltak)

Kommunen, fylkeskommunen eller virksomheten kan innføre godtgjøring i form av bonus for ansatte eller grupper av ansatte, basert på tiltak som gir økt produktivitet/effektivitet eller økt brukerorientering. Det må til enhver tid framgå hvilke ansatte som omfattes av bonusordningen.

Mål og resultatindikatorer som legges til grunn for denne godtgjøringsformen skal på forhånd være drøftet med de berørte ansattes organisasjoner.

~~Slik bonus er ikke pensjonsgivende i tjenestepensjonsordningen.~~

Tredje ledd av bestemmelsen flyttes til ny avtaletekst om Pensjonsordninger § 4-3.

HTA Kapittel 6

6.1.15 ~~Bruttolønn~~ Pensjon

Lærlingen og lærekandidaten omfattes ikke av arbeidsgivers tjenestepensjonsordning, for verdiskapningstiden. ~~og lønnen skal derfor utbetales som bruttolønn.~~